

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ ROMA

*Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë
Roma*

¹ Neda', Pablo, naca' bönni' nada'u queë' Jesu-
cristo len gbaz queë', le bulidzë' neda' Dios len
gröczë' neda' quië guna' lban qui didza' dxi'a
queë'.

² Dza ni'të gzxi' lu nē'ë Dios gsölë'ë queëru'
didza' dxi'a na'. Gnë' cni len rú'aque' bönni'
glu'ë didza' uláz queë', ati' lequë' guluzujë' lei lu
guich la'y queë' Dios. ³ Guluzujë' lu guich yúgu'të
le ral-la' gunë' Zxi'në' Dios, Nu na' nac Xanru'
Jesucristo. Lu yöl-la' bunách queë' naquë' zxi'n
xsoë' David, ⁴ san ca nac bö' nacczë', le nac la'y,
nac bë' naquë' Zxi'në' Dios, len napsquë' yöl-la'
huac. Nac bë' naquë' cni le bubanë' lu yöl-la' gut.
⁵ Ni'a qui le benë' Jesucristo ruzi'ru' xbey le ruzá'
ladxë'ë queëru' Dios ati' benë' ga naca' gbaz queë'
quië uláz queë' Lë' guna' ga la'yejlë' Lë' len lun ca
rna xtidzë'ë bunách gdutë yödzlyú. ⁶ Bítsa'li' lbi'ili'
ladjgac bunách yödzlyú na', san na'a nulidzë' lbi'ili'
Dios quië gáquili' queë' Jesucristo.

⁷ Rugapa' Dios lbi'ili', yúgu'tëli' zoali' Roma. Dios
nadxi'inë' lbi'ili' len bulidzë' lbi'ili' quië gacli'
quizi queë'. Rnaba' lahuë' Xuzru' Dios lenca'
lahuë' Xanru' Jesucristo, gunnë' queëli' le ruzá'
ladxë'ë queëru' len le rbequi dxi ládxi'ru'.

Rě'nne' Pablo tsajyúë' bunách queë' Cristo nacué Roma

⁸ Lë ni rzu lahua' ruzuja' lu guich: Le náquiru' queë' Jesucristo rëpa'-në' Dios: "Xclenu'" ca nac queëli' yúgu'tëli', le ta'guixjö' bunách gdutë yödzyú ca réjlë'li' Jesucristo. ⁹ Gdu ladxa'a runa' xchinë' Dios, runa' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Zxi'në'. Nözcne' Dios rulídztecza'-në', rnabda'-në' gac dxi'a queëli'. ¹⁰ Rnábtecza' lahuë' Dios, chqui' nac le rě'nnë' Lë', gunnë' neda' latj duyúa' lbi'ili'. ¹¹ Cni rnabda'-në' le rac ladxa'a glé'ida' lbi'ili' quië gac guna' ga gata' queëli' tu le unödzjë' queëli' Dios Bö' La'y, le gun ga gal-li'. ¹² Lë na' rě'nda' nac utíp ládxi'ru' turu' yeturu', le réjlë'ru' Jesucristo tu turu'.

¹³ Böchi' lza'adau', rě'nda' gnözili' lë ni. Zian lzu bë' ladxa'a guida' ga zoali', san ga rdxintë na'a cutu runni quia'. Rě'nda' guida' ga zoali' quië guna' ga uzi'li' xbey lban na' runa', ca na' tu'zí' xbey yela'gac bunách yödzyú ni. ¹⁴ Dë le ral-la' guna' quegac yúgu'të bunách, quegac bunách nazëdgac len quegac bunách cunazëdgac, quegac bunách ta'yejni'i len quegac bunách cuta'yejni'i. ¹⁵ Qui lë ni na', tsca gac guna', zoa' rböza' guna' ca' lban qui didza' dxi'a ga ni' zoali' lbi'ili', zoali' Roma.

Yöl-la' huac zxön qui didza' dxi'a

¹⁶ Cutu ca' rutui'da' runa' lban qui didza' dxi'a, le nap yöl-la' huac queë' Dios gun ga lulá yúgu'të nup ta'yejlë' lei. Ga rzu lau, rě'nnë' Dios la'yönnë' bönni' judío, atil töd na' la'yöni ca' bunách gza'a. ¹⁷ Didza' dxi'a ni rulu'i rë'u gunë' Dios ga huöacru' tsahui', chqui' huayéjlë'ru' Lë' len cugác chop

ládxi'ru'. Ca nac lë ni nayúj ca' lu guich la'y, rna:
 “Nu nac tsahui' le rejle' Dios, gata' qui nu ni yöl-la'
 na'bán.”

Zxguia' nabága'gac bunách

¹⁸ Dios, Nu zoa yehua' yubá, bulu'ë lahui cutu
 rlé'inë' dxi'a yúgu'të le cunác len le cunác tsahui'
 tun bunách, ati' gunë' lequë' zxguia', bönni' na',
 lu yöl-la' cunác tsahui' quequë' ta'dá'baguë'ë le
 nac gdu'të li. ¹⁹ Cni gac quequë' le nalá' lahui
 laugac yúgu'të bunách le nac bë' zoaczë' Dios, le
 bului'czë' lahui Dios lë ni ga na' nacu'ë. ²⁰ Dza
 ni'të cati' zi'a guta' yödzlyú, ga rdxintë na'a dza,
 yugu' le nunë' Dios nacgac bë' le curlë'iru' queë'
 Dios, ca nac yöl-la' huac gdu queë' len le nacczë'
 Dios. Qui lë ni na', cutu gac la'në' cutu nabága'quë'
 zxguia'. ²¹ Cati' ni' glunbë'ë Dios, cutu gulayíj
 ládxi'quë' Lë' ca ral-la' tsej ládxi'ru'-në' Dios, len
 cutu glë' Lë': “Xclenu’.” Qui lë ni na', ca'z böac le
 gulazá' ládxi'quë', ati' gulachúl gulanitië' le nazíd
 icj ládxi'dau'quë'. ²² Zal-la' gláquinë' ta'yéjni'në'
 szxöni, bönni' cunözi guluhuöaquë' ²³ le guluca'në'
 yöl-la' yení' queë' Dios Nu zoatecz, ati' gulayíj
 ládxi'quë' bdau' guiöj bdau' yag, bdau' na' nacgac
 ca bönni' tatzë', len ca böa'dau' zoa xilcba', len ca
 böa' guixi' ta'daba' lu yu, len ca böa' bël ta'yj lë'ba'
 lu yu ni.

²⁴ Qui lë ni na' bubíj ladxë'ë lequë' Dios quië
 lunë' yugu' le ta'zë ládxi'quë' le cunác, ati' cni gac,
 gulucá'n cuinquë' lu yöl-la' stu' tuë' len yetúë'.
²⁵ Guc cni le guluca'në' xtidzë'ë Dios, le nac gdu'të
 li, ati' gulazí' lu na'quë' tu le cunác. Glunë' ba la'n
 len gulayíj ládxi'quë' yugu' le benë' Dios len clëg

Lëczë' Dios, Nu na' ral-la' gactecz queë' yöl-la' ba. Ca' gac.

²⁶ Qui lë ni na' bubíj ladxë'ë lequë' Dios quië lunë' yugu' le ta'zë ládi'quë' le cunác. Guluca'nnu yöl-la' rzoalen bönni' ngul, quië lunnu le cunác. ²⁷ Lëzca' cni glunë' bönni', guluca'në' yöl-la' rzoalen ngul ati' gulazë ládi'quë' le cunác túnlenë' tuë' len yetúë', len glunë' le tun ga nu rutuí'i, gulacua'len la' lza'a bönni'gaczë'. Gulazaca' gulagui'ë lu xpëla'quë' bönni' glunë' cni le bubi'ë quequë' Dios ca rajlöz dul-la' na' glunë' le nuca'nquë' Dios.

²⁸ Le cutu glë'nnë' lunë' Dios ba la'n, qui lë ni na' bubíj ladxë'ë lequë' Dios quië la'zá' ládi'quë' le cunác len lunë' le cuzaca'.

²⁹ Túnteczë' yúgu'të le cunác tsahui'.

Tunë' yugu' le nac stu'.

Tunë' le cunác.

Tu'huídi'në'.

Cutu ta'lé'inë' dxi'a lza'quë'.

Tu'zxé'inë' lza'quë'.

Tu'döddë' lza'quë'.

Ta'díl-lenë' lza'quë'.

Ta'zí' yé'inë' bunách.

Zi'të nacque' xöhui'.

Ta'në' qui lza'quë'.

³⁰ Ta'në' le cunác qui lza'quë'.

Cutu ta'lé'inë' Dios dxi'a.

Nacque' bönni' bizxj.

Tun cuinquë' blau.

Tun ba zxön cuinquë'.

Tu'guiljë' le cunác lunë'.

Ta'dá'baguë'ë xuz xna'quë'.

³¹ Nacquë' cuta'yejni'i.

Tun ditjcnë' xtídza'quë'.

Cutu nacquë' dxi'i ladxi' ca ral-la' lacquë'.

Cutu tu'nít lauquë' lza'quë'.

Cutu tu'huechi' ládxi'quë' lza'quë'.

³² Nözgaccznë' le nuzóë' tsaz Dios ca ral-la' gac quegac nup tun yugu' le cni, lat tsaz. Zal-la' nözcne' lë ni, clëgz cni tunë', san ta'dzág ládxi'quë' nup tun ca' cni.

2

Tsahui' nac gchuguë' quegac bunách Dios

¹ Qui lë ni na', cutu gac ubíj tsahui' cuinu', núti'tëz nu nacu', rulág yudxu' lza'u. Cati' rulág yudxu' lza'u, ruspága' cuinu' xzguia', le rulág yudxu' lza'u len tuz ca runu' li'. ² Nözcizru' ca rbequi xbeynë' Dios. Nac gdtutë li ca rbequi xbeynë' nup tun le cunác. ³ Li' rulág yudxu' nup tun le cunác, len tuz ca runu' li'. ¿Naru' ráquitsanu' udöd gunznu' cati' cuequi xbeynë' Dios? ⁴ ¿Naru' ruca'ntsu' ca'z yöl-la' dxi'i ladxi' gdu queë' Dios len yöl-la' rböz zxön ladxi' queë' len ca runë', rdzeynë' quië leynë' li'? ¿Naru' cu nözcnu' ruzá' ladxë'ë quiu' Dios yöl-la' dxi'i ladxi' queë' quië gunë' ga ubí'i ladxu'u? ⁵ Lu yöl-la' ládxi'dau' zid quiu' cutu rubí'i ladxu'u. Qui lë ni na' rutúp rutsagu' xzguia' gunë' li' Dios cati' cuequi xbeynë' bunách ati' gac bë' nac ca ral-la' gunë' Dios cati' gchuguë' quegac bunách. ⁶ La' dza ni'z ubi'iczë' Dios qui queë' bunách tsca nac le glunë' tu tuë'. ⁷ Yöl-la' na'bán gdu unödzejë' quegac nup tuntecz le nac dxi'a, le tui' ládxi'quë' luzi'ë xbë' Dios len lurujë'

dxi'a lahuë' Lë' len la'cu'ë tsalzú. ⁸ Lu yöl-la' rley queë', Dios gunë' zxguia' nup ta'dá'baga' len cutu të'ni lun ca rna le nac gdutë li, san tun ca rna le cunác tsahui'. ⁹ La'zaca' la'gui'ë len huí'nitsca ládxi'quë' yúgu'të bönni' tunë' le cunác. Ga rzu lau gac cni quegac bunách judío, len gac ca' cni quegac bunách gza'a. ¹⁰ Dios gunë' ga lacquë' bica' ba, len gunë' lequë' ba la'n, len gu'ë le cuequi dxi ládxi'quë' yúgu'të bönni' tunë' le nac tsahui'. Ga rzu lau gunë' cni quegac bunách judío, len gunë' ca' cni quegac bunách gza'a.

¹¹ Cni cuequi xbeynë' bunách Dios, ati' Lë' cutu rubíj bë'ë bunách. ¹² Yúgu'të bönni' na' cugulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios len glunë' dul-la', lëzca' latië', zal-la' cutu táquibe'inë' guladá'baguë'ë le rna bë' zxba na', ati' yúgu'të bönni' gulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios len glunë' dul-la', Lë' cuequi xbeynë' lequë' ca nac le rna bë' zxba na'. ¹³ Cni gac, le cutu nacquë' tsahui' lahuë' Dios bönni' ta'yöniznë' zxba queë' Dios, san luhuöaquë' tsahui' bönni' na' tunë' ca rna bë' zxba queë' na'. ¹⁴ Bönni' na' cunacquë' judío len cutu gulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios, san tunczë' ca rna bë' zxba queë' na', bönni' ni, zal-la' cutu gulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios, zoalen lequë' tu zxba le nuzóë' Dios icj ládxi'dau'quë'. ¹⁵ Nup ni tu'luí' lahui le run zxba na' nayúj lu icj ládxi'dau'quë'. Le yu'u icj ládxi'dau'quë' nac bë' nac cni. Ca ta'zá' ládxi'quë', tu'quíë' lza'quë' o tu'bíj tsahui' lza'quë' tuë' yetúë'. ¹⁶ Cni ubi'ë quequë' Dios dza ni' cuequi xbeynë' lu na' Jesucristo yugu' le nunquë' len le gulazá' ládxi'quë' yúgu'të'.

Cni rusëdi didza' dxi'a runa' lban qui.

Yugu' bönni' judío len zxba queë' Dios

¹⁷ Nul-li' rnali' nacli' judío len ruzxöni ládxi'li' zxba queë' Dios, len run ba zxön cuinli' le núnbë'li'-në' Dios, ¹⁸ nöziczli' le rë'nnë' Dios gunli' len le rusëdi lbi'ili' zxba queë', len ráquibe'ili' le nactër dxi'a. ¹⁹ Ráquili' gac ului'ili' nöz dxi'a nup ta'dá ga yubl ca nu nachúl lahui len gac uzéjni'li' nup nachúl nanitgac. ²⁰ Ráquili' gac usédili' nup cuta'yejni'i len nup ta'yejni'i látidau'z, le dë lu na'li' zxba queë' Dios le rusëdi bunách ca nac yöl-la' rejni' gdu len le nac gdutë li. ²¹ Na'a, lbi'ili' rusédili' yezica' bunách. ¿Naru' cu ral-la' usëdi cuinli'? Lbi'ili' rnali': "Cutu cuanu'." ¿Naru' rbántsali' lbi'ili'? ²² Rnali' ca': "Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'." ¿Naru' rúntsali' lbi'ili' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'? Lbi'ili' cutu rlé'ili' dxi'a bdau' guiöj bdau' yag. ¿Naru' rbántsali' le dzö' lu gdau' quegac? ²³ Run ba zxön cuinli' le dë lu na'li' zxba queë' Dios. ¿Naru' rucá'ntsali' Dios ca'z, rguitsjli' zxba le gna bëtë Lë? ²⁴ Nayúj lu guich la'y ca runli', rna: "Ni'a qui le runli' lbi'ili' ta'në zi' queë' Dios nup cunacgac judío." ²⁵ Le nactë ruzi'u xbey lë na' narugu lu xpëlu'u le nac bë' náquinu' queë' Dios chqui' runu' ca rna bë' zxba queë' Dios, san chqui' rguitsju' zxba le gna bëtë Lë', nuhuöacu' ca bönni' cunáquinë' queë' Dios. ²⁶ Qui lë ni na', chqui' zoë' bönni' cunarugu lu xpëlë'ë lë na' nac bë' nu naqui queë' Dios, san runë' gdutë ca rna bë' zxba queë' Lë', bönni' ni naquë' lahuë' Dios ca bönni' narugucz lu xpëlë'ë lë na' nac bë' zal-la'

cunarugu lu xpéla'czë'. ²⁷ Bönni' na' cunarugu lu xpëlë'ë lë na' nac bë' nu naqui queë' Dios, san runë' gdu ca rna bë' zxba queë' Dios, ca runë' bönni' ni rulu' nabága'li' lbi'ili' zxguia', zal-la' dë lu na'li' zxba queë' Dios len narugu lu xpéla'li' lë na' nac bë' náquili' queë' Dios, san cutu runli' ca rna bë' zxba queë' na'. ²⁸ Cutu naquë' gdu bönni' judío bönni' naquë' cni lu yöl-la' bunáchz queë', ati' cutu nac gdu lë na' nac bë' le naruguz lu xpëlë'ë bönni'. ²⁹ Naquë' gdu bönni' judío bönni' na' naquë' cni lu icj ládxi'dau'huë', len le nac gdu le narugu lu xpëlë'ë bönni' le nac bë' nu naqui queë' Dios, nac tu le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách. Nac qui bö' nacczru' len clëg qui yöl-la' bunáchz queëru'. Bönni' naquë' cni, cutu tun lë' ba la'n bunách, san Dioscz gunë' lë' ba la'n.

3

¹ Chqui' cni nac, ¿bizxa ruzi'tsë' xbey bönni' le naquë' judío? ¿Bizxa ruzi'ë xbey le narugu lu xpëlë'ë bönni' judío? ² Szxöni ruzi'ë xbey, len zian ca ruzi'ë xbey. Le nac zi'al, Dios glu'ë lu na'quë' bönni' judío didza' la'y queë'. ³ La'quë' cutu ta'yejlë'ë Dios. ¿Naru' ráquitsanu' cutu gunë' Dios ca rna xtidzë'ë le cuta'yejlë'ë Lë'? ⁴ Cutu ca' gac. Ral-la' gáquibe'iru' rúnteczë' Dios ca rna didza' bë'ë, zal-la' ta'zí' yë' yúgu'të bunách. Ca nac queë' nayúj lu guich la'y, rna:

Gac bë' nacu' tsahui' ni'a qui didza' ru'u

Len uruju' tsahui' chqui' nu cuequi xbey Li'.

⁵ Cati' runru' le cunác, Dios rnë' cutu nac tsahui' le runru'. Lë ni nac bë' tsahui' naquë' Dios. Nacuá' nup ta'ná: “Le cunác runru' nac bë' tsahui'

naquë' Dios ati' qui lë ni na' cutu ral-la' gunë' rë'u
 zxguia'." ⁶ Cutu ca' nac cni. La'naru' ruzi'ë xbey
 Dios le cunác runru', ¿nacxcz gac cuequi xbeynë'
 bunách yödzyú ni? ⁷ Cati' nu rzi' yë', Dios rnë'
 cutu rui' didza' nu na' ca runë' Lë'. Lë ni nac
 bë' nac gdutë li didza' ru'ë Dios. Nacu'ë bönni'
 ta'në' le ta'zi' yë'ë lequë' run ga gac queë' Dios
 yöl-la' ba, ati' cutu ral-la' gchuguë' quequë', cugnë'
 nabága'quë' dul-la'. Ca' ta'në'. ⁸ ¿Naru' huanátsaru':
 "Gua'ru' dö' quië gac le nac dxi'a"? Nup na'
 ta'në zi' queëru' ta'ná rusëdiru' cni, ati' tsahui' nac
 gchuguë' quegac Dios.

Yúgu'tëru' nabága'ru' dul-la'

⁹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? Ca nac queëtu' netu',
 bönni' judío, ¿ba nacrtu' tsahui' ca yezica' bunách?
 Cutu ca' nactu', le chbulu'a ni, nabága'gac dul-la'
 bunách judío, ati' nabága'gac ca' dul-la' bunách
 gza'a. Yúgu'të' nabága'quë' dul-la'. ¹⁰ Nayúj lu
 guich la'y, rna:

Nutu nu zoa nac tsahui', nutu nucz.

¹¹ Nutu nu rejni'i.

Nutu nu rguilj Dios.

¹² Yúgu'të' ta'dë' ga yubl; yúgu'të' nanitquë'.

Nutu nu run le nac dxi'a, nutu nucz.

¹³ Lba'quë' nacgac ca yeru ba nayaljac.

Len yöl-la' rnëz quequë' ta'zi' yé'inë' lza'quë'.

Didza' r-ruj rúaquë' nac ca le yudzu láya'ba' bël
 snia'.

¹⁴ Len yugu' didza' tu'ë, tu'didza' yudxnë' bunách
 len ta'në zi'ë quegac bunách na'.

¹⁵ Nacu'ë sina' tu'dödcde' bunách.

¹⁶ Gáti'tëz ga ta'dödë' tu'snitië' len tu'saca' zi'ë
 lza'quë'.

17 Cutu ta'záqui'nè' la'bözë' dxí'adau'.

18 Cutu ca' tádxinë' Dios.

19 Nöziru' yúgu'tè didza' ni bè'è Dios, rè' bönni' na' dë lu na'quë' zxba queë'. Qui lë ni na' nutu nu gac gna cutu nabaga' dul-la', ati' yúgu'tè bunách gdutë yödzlyú, cuequi xbeynë' lequë' Dios. 20 Tui' ládxi'quë' bönni' judío lunë' yugu' le rna bè' zxba queë' Dios quië luhuöaquë' tsahui', san nutu nu huöac tsahui' cni, le nuzóë' Dios zxba queë' quië gáquibe'iru' nabága'ru' dul-la'.

Ularu' le réjlë'ru' Jesucristo

21 Na'a, chbuluí' lahui ca gac huöacru' tsahui' lahuë' Dios. Cutu gac huöacru' tsahui' le runru' ca rna bè' zxba queë' Dios, zal-la' lu zxba queë' na' len lu guich la'y ga nayujgac le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rui' didza' ca gac huöacru' tsahui'. 22 Dioscz runë' ga huöacru' tsahui' le réjlë'ru' Jesucristo ati' gunë' ga luhuöac tsahui' yúgu'tè nup la'yejlë' Lë'. Tuz ca nacgac yúgu'tè bunách 23 le nunquë' dul-la' yúgu'të' len cutu ca' nacquë' tsahui' ca na' naquë' gdu tsahui' Dios. 24 Dios ruzá' ladxë'ë queëru', len nunzë' rè'u tsahui' le böa'uë' rè'u Jesucristo. 25 Dios budödë' uláz queëru' Jesucristo. Lë' bulaljë' xchönë', le rgua dul-la', lë na' uzi'ru' xbey chqui' huayéjlë'ru' Lë'. Cni benë' Dios quië gac bè' naquë' tsahui' Lë' zal-la' lu yöl-la' rböz zxön ladxì' queë' budödzë' ca'z yugu' dul-la' benru' dza ni'të. 26 Cni benë' Dios, buluí' cuinë' tsahui' dza ni zoaru' na'a, ati' ruga'në' tsahui' zal-la' rugúë' dul-la' nabága'gac bunách, runë' ga tu'huöac tsahui' nup ta'yejlë' Cristo.

²⁷ ¿Naru' huactsa gun ba zxön cuinru' ca nac queëru'? Cutu ca' gacru'. ¿Bizx quië na'? Nac le nularu', clëg le runru' ca rna bë' zxba queë' Dios, san le réjlë'zru' Jesucristo. ²⁸ Na'a, rusáca'ru' queëru' nuhuöaquë' tsahui' bönni' le rejlë'ë Jesucristo, len clëg le runë' ca rna bë' zxba queë' Dios.

²⁹ ¿I naquë' Dios Dios quegacz bunách judío? ¿Naru' cu naquë' ca' Dios quegac bunách gza'a? Ja, naquë' ca' Dios quegac bunách gza'a na' ³⁰ le zoa tuz Nu nac Dios. Dios ni gunë' ga luhuöaquë' tsahui' le ta'yejlë'ë Jesucristo bönni' judío, narugu lu xpëla'quë' lë na' nac bë' nu naqui queë' Dios, len lëzca' cni gunë' ga luhuöaquë' tsahui' le ta'yejlë'ë Jesucristo bönni' gza'a, cunarugu lu xpëla'quë' lë na' nac bë'. ³¹ Na'a, chqui' nularu' le réjlë'zru' Jesucristo, ¿ba nagá'n ca'z zxba queë' Dios? Cutu ca' nac ca', san nagá'nr tsutsu zxba queë' na'.

4

Rusëdi rë'u le benë' Abraham

¹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Bizxa bdél-li'në' Abraham, xuz xtau'tu' netu', nactu' judío? ² La'naru' böaquë' tsahui' Abraham le zoa le benczë' lë', gunn gun ba zxön cuinë', san clëg lahuë' Dios. ³ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: "Abraham gyejlë'ë Dios, ati' qui lë ni na' Dios benë' ga böaquë' tsahui' lahuë' Lë'." ⁴ Chqui' zoa nu bönni' runë' xchinru', le rguizxjru'-në' cutu nac tu le ruzá ládxi'ru' queë', san nac tu le rál-la'ru' queë' bönni' na'. ⁵ Lëzca' cni chqui' rejlë'ë Dios bönni', zal-la' cutu bi dxin benë' bönni' na', Dios, Nu run ga luhuöác tsahui' bunách cunacgac tsahui', rnë' naquë' tsahui' lahuë' Lë'

bönni' na', le rejle'ë Lë'. ⁶ Lëzca' cni bē'ë didza' David ca naquē' bica' ba bönni', Dios rnē' naquē' tsahui' zal-la' cutu bi dxin nunē' bönni' na'. ⁷ Cni gnē' David:

Bica' ba bönni' na' Dios runít lahuē' le cunác nunē', Len rugüē' yugu' dul-la' nabaguē'ë.

⁸ Bica' ba bönni' na', Dios cutu ruspaguē'ë lē' zxguia' ni'a qui dul-la' benē' bönni' na'.

⁹ ¿Naru' nacquē' bica' ba cni tuzquē' bönni' na' narugu lu xpēla'quē', o ba nacquē' ca' cni bönni' na' cunarugu lu xpēla'quē'? Chgnaczru' böaquē' tsahui' Abraham lahuē' Dios le gyejlē'ë Dios. ¹⁰ ¿Batx böaquē' tsahui' cni Abraham? ¿Naru' guc cati' ni' chnarugu lu xpēlē'ë lē' na' nac bē', o ba guc zi'al? Cutu guc cati' chnarugu lu xpēlē'ë, san zi'al guc. ¹¹ Abraham gyejlē'ë Dios cati' ni' cutu narúguni lu xpēlē'ë lē' na' nac bē'. Gdöd na' grugu lu xpēlē'ë lē' na' nac bē', le rulu'iz chnuhuōaquē' tsahui' lahuē' Dios. Gu cni quiē gaquē' Abraham ca xuzquē' bönni' la'yejlē'ë Dios zal-la' cunarugu lu xpēla'quē' lē' na' nac bē'. Le ta'yejlē'ë Dios, huac gnē' Dios nacquē' tsahui' lahuē' Lë'.

¹² Naquē' Abraham xuz xtau'quē' bönni' judío ta'yejlē'ë Dios. Clëgz naquē' xuzquē' bönni' na' narugu lu xpēla'quē' lē' na' nac bē', san lëzca' naquē' xuzquē' bönni' na' tunē' ca benē' Abraham, ta'yejlē'ë Dios ca na' benē' Abraham cati' ni' cutu narúguni lu xpēlē'ë lē' na'.

Le gzxi' lu nē'ë Dios gata' queëru' le réjlē'ru' Lë'

¹³ Gzxi' lu nē'ë Dios bi unödzej' quequē' Abraham len zxi'n xsoē', gata' quequē' la' yödzyú niz. Gac cni, clëg le tunē' ca rna bē' zxba queē' Dios, san

le nuhuöacquë' tsahui' lahuë' Lë' le ta'yejlë'ë Dios.
¹⁴ La'naru' gata' quegacz nup tun ca rna bë' zxba
 queë' Dios yödzyú ni, cutu gun bayúdx nu tsejlë'
 Lë', ati' daduz gac le gzxi' lu në'ë Dios. ¹⁵ Rulu'í
 rë'u zxba queë' Dios nabága'ru' zxguia', le run ga
 gchuguë' queëru' Dios. Ga ni' cutu rdxini zxba
 queë' na', cutu gac la'dá'baga' bunách le rna bë'
 zxba na'.

¹⁶ Qui lë ni na' uzi'ru' xbey le gzxi' lu në'ë Dios
 le réjlë'ru' Lë', quië gac bë' nac tu le ruzá' ladxë'ë
 queëru'. Cni nac, quië gac bë'tsca gata' quegac
 yúgu'të zxi'n xsoë' Abraham lë na' gzxi' lu në'ë
 Dios, clëgz quequë' bönni' na' dë lu na'quë' zxba
 queë' Dios, san lëzca' quegac nup ta'yejlë' Dios ca
 na' gyejlë'ë Dios Abraham. Abraham na' naquë'
 ca xuz xtau'ru' yúgu'tëru' rë'u, réjlë'ru'-në' Dios.
¹⁷ Cni naquë' ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Nuzóa' li' ca xuzgac bunách gdutë yödzyú.
 Cni nac, lahuë' Dios, Nu na' gyejlë'ë Abraham,
 naquë' xuz xtau'ru' yúgu'tëru'. Dios ni ruspanë'
 nup chnatgac len ru'ë didza' qui nu cutu zuini tsca
 chzoacz nu na' cutu zuini.

¹⁸ Cni nac le gudxë' Abraham Dios: “Ziantër
 la'cuá' zxi'n xsu'.” Gyejlë'ë Dios Abraham len
 benë' löz lë na' gzxi' lu në'ë Dios, zal-la' cutu gac
 glë'inë' lë na' runë' löz, ati' cni gac, bdél-li'në'
 naquë' xuzgac bunách gdutë yödzyú. ¹⁹ Cutu gac
 chop ladxë'ë Abraham ca na' rejlë'ë Dios, zal-la'
 chyu'ë ca tu gayuá' iz len yajneynë' ca nac qui gdu
 ca nayá' nabanë', chnatcz le chnagultsquë', lenca'
 ca nac queënu Sara queë', nacnu ngul huödx.
²⁰ Cutu gac chop ladxë'ë, len cutu guquë' curejlë'
 ca nac le gzxi' lu në'ë Dios gunë' queë', san bdip

ladxë'ë le gyejlë'ë Dios, ati' glu'ë Dios yöl-la' ba.
²¹ Gdu ladxë'ë benë' löz Dios, napë' yöl-la' huac
 gunë' gdutë lë na' gzxi' lu në'ë. ²² Qui lë ni na', le
 gyejlë'ë Dios Abraham, Dios buzóë' queë' naquë'
 tsahui'.

²³ Nayúj lu guich la'y, rna: “Dios buzóë' queë'
 naquë' tsahui'.” Nayúj lu guich cni, clëgz quië uzi'ë
 xbey Abraham ²⁴ san quië uzi'ru' xbey ca' rë'u.
 Rë'u ni, Dios gunë' ga huöacru' tsahui' lahuë' Lë'
 chqui' huayéjlë'ru' Lë', buspanë' Xanru' Jesús lu
 yöl-la' gut. ²⁵ Jesús na', Dios budödë' Lë' gutië' ni'a
 qui dul-la' nabága'ru', ati' buspanë' Lë' lu yöl-la'
 gut, quië gac gunë' ga huöacru' tsahui' lahuë' Lë'.

5

Le rata' queëru' le rnë' Dios nuhuöacru' tsahui'

¹ Na'a, rnë' Dios nuhuöacru' tsahui' lahuë' Lë'
 ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo, chqui' réjlë'ru'
 Lë', ati' qui lë ni na' nuhuöacru' tuz len Lë'. ² Le
 réjlë'ru' Jesucristo, ruzi'ru' xbey le ruzá' ladxë'ë
 queëru' Dios, le rutíp ládxi'ru'. Rudzójiru' le runru'
 löz uzi'ru' ca' xbey yöl-la' yení' queë' Dios. ³ Clëgz
 cni rudzójiru', san rudzójiru' ca' cati' rzaca' rgui'ru',
 le nöziru' le rzaca' rgui'ru' rusëdi rë'u cözru' zxön
 ladxì'. ⁴ Cati' rbözru' zxön ladxì' rurujru' dxi'a
 lahuë' Dios, len cati' chnurujru' dxi'a runru' löz
 Lë' gáclenczë' rë'u. ⁵ Cati' runru' löz Lë', cutu ca'
 rac chop ládxi'ru'. Cni nac, le nuhuölj nadzë'i icj
 ládxi'dau'ru' yöl-la' nadxí'i queë' Dios rë'u. Runë'
 ga rac cni Dios Bö' La'y, Nu bsölë'ë queëru' Dios.

⁶ Cati' ni' cutu ca' guc ularu' racz queëru', cati'
 gul-la'r dza queë', Cristo gutië' uláz queëru', ni'

nacru' bunách dul-la'. ⁷ Nutu nu guë'ni gat uláz queë' bönni' tsahui'. Nazx ca' nu urugui gat uláz queë' bönni' naquë' gdu dxi'a. ⁸ Dios rului'inë' rë'u ca nadxí'itsquinë' rë'u, le gutië' Cristo uláz queëru' cati' ni' nacru' bönni' dul-la'. ⁹ Chnuhuöacru' tsahui' lahuë' Dios le gutië' Cristo uláz queëru', bulaljë' xchönë'. Qui lë ni na' chnactsca löz queëru' Lë' uslë' rë'u lu dza gchuguë' quegac bunách dul-la' Dios. ¹⁰ Cati' ni' cutu rlé'iru'-në' Dios dxi'a, gutië' uláz queëru' Zxi'në' Dios quië huöacru' tuz len Lë'. Na'a, le zoë' nabanë' len chnuhuöacru' tuz len Dios, chnactsca löz queëru' ularu'. ¹¹ Lëzca' rudzójiru' lahuë' Dios ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo, le nuhuöacru' tuz len Dios ni'a qui lë na' benë' Lë'.

Le benë' Adán len le benë' Cristo

¹² Gyu'u dul-la' yödzyú ni ni'a qui le benë' tuzë' bönni', ati' le benë' dul-la', gyu'u ca' yöl-la' gut. Qui lë ni na' lat yúgu'të bunách le nabága'gac dul-la' yúgu'të bunách. ¹³ Zí'atël ga bdxintë zxba queë' Dios, glun dul-la' bunách yödzyú ni, san cutu buspaguë'ë bunách na' zxguia' Dios ca nup ta'dá'baga' zxba queë' ni'a qui dul-la' na', le cutu rdxini quequë' zxba queë'. ¹⁴ Ga gdel-la' zoë' Adán ga bdxintë zoë' Moisés glat yúgu'të bunách le gulabaga' dul-la', zal-la' cutu guladá'baga' tu le gna bë'ë Dios ca benë' Adán. Nacgac tuz len Adán yúgu'të bunách le nacgac zxi'n xsoë'. Lë ni rulu'í rë'u ca lac tuz len Cristo yúgu'të nup la'yejlë' Lë'.

¹⁵ Le runnzë' queëru' Dios cutu nac ca le gac queëru' ni'a qui dul-la' benë' Adán. Ni'a qui dul-la' benë' tuzë' bönni', lat yúgu'të bunách. Dxí'atër nac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios len le runnzë'

queëru'. Ruzá' ladxë'ë queëru' lë ni ni'a qui le benë' yetuzë' Bönni', Jesucristo. ¹⁶ Le runnzë' queëru' Dios cutu nac ca le guc queëru' ni'a qui dul-la' na' benë' tuzë' bönni' na'. Le bchuguë' Dios queë' Adán ni'a qui dul-la' na' benë', bchuguë' ca' Dios quegac yúgu'të bunách. Le runnzë' queëru' Dios nac quië huöacru' tsahui' lahuë' Lë' zal-la' zian dul-la' nabága'ru'. ¹⁷ Gyu'u yöl-la' gut ni'a qui dul-la' benë' tuzë' bönni'. Nactër löz la'del-li' yöl-la' na'bán nup luhuöác tsahui' lahuë' Dios le zoa le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios ni'a qui le benë' yetuzë' Bönni', Jesucristo.

¹⁸ Dios bchuguë' quegac yúgu'të bunách lat ni'a qui dul-la' benë' tuzë' bönni' na'. Lëzca' cni gac luhuöác tsahui' yúgu'të bunách ni'a qui le nac tsahui' benë' yetuzë' Bönni' na', gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu. ¹⁹ Guluhuöác huen dul-la' bunách zian le cutu benë' ca rna xtidzë'ë Dios tuzë' bönni'. Lëzca' cni luhuöác tsahui' bunách zian le benë' ca rna xtidzë'ë Dios yetuzë' Bönni'.

²⁰ Gyu'u yödzyú ni zxba queë' Dios quië gac bë'tsca nabága'gac dul-la' bunách. Le guc bë'r nabága'gac dul-la', guc bë'r ca' zxöntër nac le buzá' ladxë'ë quegac bunách Dios. ²¹ Guta' qui dul-la' yöl-la' huac uná bë' gdödi rë'u. Lëzca' cni nap yöl-la' huac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, gun ga huöacru' tsahui' lahuë' Lë' ati' gata' queëru' yöl-la' na'bán gdu ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo.

6

Tsaz chnatzru' quië cutur gunru' dul-la' le nabániru'-në' Jesucristo

¹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' gúntsaru' dul-la' quië gata'r queëru' le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios?
² Cutu gunczru' ca'. Nac queëru' ca tsaz chnatzru' quië cutur gunru' dul-la'. ¿Naru' gúnteczru' dul-la'?
³ ¿Naru' cu nózili' ca na' nac queëru'? Chqui' bdilru' nis quië huöacru' tuz len Cristo, lë na' bdilru' nis ruluí'i rë'u chgdödrü' lu yöl-la' gut tsazxön len Lë'. ⁴ Ca na' guc, gútlenru'-në' tsazxön, lëzca' cni tsazxön bgáchi'lenru'-në' lu yeru ba cati' ni' bdilru' nis. Ca na' benë' Dios, len yöl-la' huac zxön queë' buspanë' Cristo lu yöl-la' gut, lëzca' cni nubánlenru'-në' tsazxön Jesús quië gacru' gdu bunách cub queë'.

⁵ Chqui' nunru' tsazxön Cristo, gutru' ca na' gutië' Lë', lëzca' cni gunru'-në' tsazxön, ubanru' lu yöl-la' gut ca na' bubanë' Lë'. ⁶ Chnóziczru' lë ni, gda'len Lë' tsazxön lë'i yag cruz yöl-la' bunách queëru' le gzoa zi'al, quië nit yöl-la' bunách queëru' na' bénlenru' lei dul-la', quië cutur gna be'i rë'u le nac dul-la'. ⁷ Chqui' nacru' tuz len Nu na' gut ni'a qui dul-la', nuhuöacru' tsahui' lahuë' Dios le cutur nabága'ru' dul-la' na', ati' cutur yu'uru' lu na' dul-la'. ⁸ Na'a, chqui' nátlenru'-në' tsazxön Cristo, réjlë'ru' ubánlenru'-në' ca' tsazxön ⁹ le nóziru' chbubanë' Cristo lu yöl-la' gut len cutur gatië'. Qui lë ni na' cutur bi gac gun queë' yöl-la' gut na'. ¹⁰ Ca na' guc, gutië' Lë', tu lzuz gutië' ni'a qui dul-la' quegac yugu'të bunách, san ca na' nac, zoë' nabanë', nabánlenë' Dios. ¹¹ Lëzca' cni ral-la' usáca'li' queëli' nac queëli' ca chnatzli' quië cutur gunli' dul-la', san zoali' nabanli' quië gunli' ca rna xtidzë'ë Dios le nacli' tuz len Xanru' Jesucristo.

¹² Qui lë ni na', cutu güi'li' latj le nac dul-la', cui gun ga gunli' dul-la' lu gdu ca nayá' nabinli' le gatz. Cutu gunli' ca nac le rzë ládxi'li' le cunác, lu gdu ca nayá' nabinli'. ¹³ Cutu udöd cuinli' lu dul-la', cugunli' le cunác, san gul-död cuinli' lu nē'ë Dios le nubanli' lu yöl-la' gut, len gul-död lu nē'ë gdu ca nayá' nabinli' quië ugúnlen'ë lei le nac dxi'a. ¹⁴ Cutu güi'li' latj le nac dul-la', cui gun ga gunli' dul-la', le nuzóë' lbi'ili' Dios, clëg quië gna be'i lbi'ili' zxba queë', san quië gna be'i lbi'ili' le ruzá' ladxë'ë queëru'.

Le run lsaqui' ca nac qui bönni' nada'u

¹⁵ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' gúntsaru' dul-la' le cutur rna be'i rë'u zxba queë' Dios, san rna be'i rë'u le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios? Cutu ca' gac cni. ¹⁶ Chnöziczli' dxi'a chqui' udöd cuinli' lu nē'ë bönni' quië gacli' bönni' nadá'ugac queë' len gunli' ca rna xtidzë'ë, tsaz nacli' bönni' nadá'ugac queë' bönni' na' runli' ca rna xtidzë'ë. Lëzca' cni gac chqui' udöd cuinli' quië gunli' dul-la' le gun ga gatli', o chqui' udöd cuinli' quië gunli' ca rna xtidzë'ë Dios, Nu gun ga huöacli' tsahui'. ¹⁷ Na'a, xclenë' Dios. Zal-la' zi'al gucli' bönni' nadá'ugac lu na' dul-la', na'a gdu ládxi'li' runli' ca rna bē' zxba na' budöd cuinli' lu nē'i. ¹⁸ Le chnulali' lu na' dul-la', nuhuöacli' ca bönni' nadá'ugac lu na' le nac dxi'a. ¹⁹ Ruí'lēna' lbi'ili' didza' ca tui' didza' bunách, le cutu réjni'li' gdu, lu yöl-la' bunách queëli'. Zi'al budöd cuinli' gdu ca nayá' nabinli' lu na' le cunác len lu na' le cunác tsahui', gucli' ca bönni' nadá'ugac qui, len benli' xchini le cunác na'. Na'a, gul-död gdu ca nayá' nabinli' lu na'

le nac tsahui', gacli' ca bönni' nadá'ugac lu në'i, gunli' xchini lë na' nac tsahui' quië gacli' bunách narujgac quizi queë' Dios.

²⁰ Cati' ni' nacli' ca bönni' nadá'ugac lu na' dul-la', cutu benli' xchini le nac tsahui'. ²¹ Na'a, ¿naru' buzí'tsali' xbey lë na' benli' zi'al? Na'a run ga rutui'li' lë na' benli', le run ga nu gat tsaz. ²² Na'a chnulali' lu na' dul-la', len nacli' ca bönni' nadá'ugac queë' Dios, le ruzi'li' xbey le run ga nacli' bunách narujgac quizi queë' Dios len le run ga dë queëli' yöl-la' na'bán gdu. ²³ Lazxj nu run dul-la' nac yöl-la' gut, san le runnzë' queëru' Dios nac yöl-la' na'bán gdu, le rata' queëru' le nacru' tuz len Xanru' Jesucristo.

7

Le run lsaqui' yöl-la' nutság na'

¹ Böcha'adau', nul-li' núnbë'li' zxba queë' Dios. Nözcizli' rna be'i bönni' zxba na' tsal ni zoë' nabanë'. ² Lëzca' cni yu'unu lu në'ë bönni' queënu ngul nutság ná'lennu-në' bönni' tsal ni zoë' nabanë' bönni' queënu na' ca rna bë' zxba qui yöl-la' nutság na', san chqui' chnatië', nurujnu lu na' zxba na'. ³ Cni nac, tsal ni zoë' nabanë' bönni' queënu, chqui' utság ná'lennu-në' yetúë' bönni', gunnu dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na', san chqui' chnatië' bönni' queënu na', nurujnu lu na' zxba na', ati' na'a, chqui' utság ná'lennu-në' bönni' yubl, cutu gunnu dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

⁴ Lëzca' cni rac queëli', böcha'a. Le dzagli' Cristo chnatzli' lbi'ili' quië cutur gna be'i lbi'ili' le rna bë' zxba, quië gáquili' qui Nu yubl. Na'a chnáquili'

queë' Cristo, Nu na' bubán lu yöl-la' gut. Cni nac, quië gac gunru' le rdzag ladxë'ë Dios. ⁵ Tsal ni' gyu'ru' lu na' yöl-la' bunáchz queëru', le rna bë' zxba na' ben ga glac bë' le gzë ládxi'ru' le cunác, le glun dxin lu gdu ca nayá' nabinru' quië lun ga gatrú'. ⁶ Na'a nularu' lu na' zxba na' le natczru' tsca nac le rna bë' zxba na' gna be'i rë'u zi'al. Cni nac quië gac gunru' xchinë' Dios lu yöl-la' na'bán cub le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, len clëg gunru' xchinë' lu lë na' chnac gul, le nac zxba queë'.

Le dzag neda' le nac dul-la'

⁷ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' runtsa ga runa' dul-la' zxba queë' Dios? Cutu ca' run cni, san la'naru' cu buzejni'i neda' le rna bë' zxba na' cutu gnözda' nac dul-la' le runa'. La'naru' cuzóa lu zxba le rna: “Cutu së ladxu'u le dë qui lza'u”, cutu gnözda' nac dul-la' yöl-la' rzë ladxí' le dë qui lza'a. ⁸ Cati' bdxin quia' zxba na', guc bë' le nac dul-la' na' run dxin lu gdu ca nayá' nabana', ati' ben ga gúquibe'ida' rzë ladxa'a yúgu'të le cunác. Ga cutu rdxini zxba na', cutu nac bë' le nac dul-la'. ⁹ Dza ni'të, zí'atël ga bdxin quia' zxba queë' Dios, ni' ráquida' zoa' nabana', san cati' bdxin quia' zxba na', gúquibe'ida' nabaga'a dul-la' len chnatzca'. ¹⁰ Dios gna bë'ë zxba na' quië gun ga gata' queëru' yöl-la' na'bán, san ben ga gúquibe'ida' chnatzca'. ¹¹ Guç bë' nazí' yé'ida' ca nac dul-la', le ben zxba na' ga gúquibe'ida' nabaga'a dul-la' len ral-la' gatia'.

¹² Qui lë ni na', la'y nac zxba queë' Dios, ati' la'y len tsahui' len dxi'a nac le gna bë'ë. ¹³ ¿Naru' bentsa ga bdxin quia' yöl-la' gut lë na' nac dxi'a?

Cutu ca' nac ca', san le nac dul-la' bugún dxin lë na' nac dxi'a len ben ga gúquibe'ida' chnatcza' quië gac bë' nac dul-la' le runa'. Cni guc, quië gac bë' ni'a qui zxba na' nactër xöhui' yúgu'të le nac dul-la'.

¹⁴ Nöziru' bennë' queëru' zxba na' Dios Bö' La'y, san neda' naca' bunáchz len yu'a lu na' dul-la' ca bönni' nada'u qui. ¹⁵ Na'a, le runa' cutu réjni'da'. Rë'nda' guna' ca rna bë' zxba na', san cutu runa' lë na' rë'nda' guna'. Le nac dul-la' le curlé'ida' dxi'a, lë na' runa'. ¹⁶ Runa' dul-la' zal-la' cutu rë'nda' guna' dul-la' na', le rusëdi neda' zxba na' nac le cunác dxi'a. Qui lë ni na' nac bë'tsca nac dxi'a le rna bë' zxba na'. ¹⁷ Cni nac, clëg neda'z runa' dul-la' na', san dul-la' na' dzag neda' run ga runa' dul-la' na'. ¹⁸ Nözda' cutu zoalen neda' le nac dxi'a, o huac gnía', lë na' nac dxi'a cutu zoalen le nac yöl-la' bunáchz quia'. Rë'nda' guna' le nac dxi'a, san la' neda'z cutu gac guna' lë na' nac dxi'a. ¹⁹ Cutu runa' le nac dxi'a le rë'nda' guna', san rúntecza' le cunác le cutu rë'nda' guna'. ²⁰ Qui lë ni na', chqui' runa' dul-la' na' cutu rë'nda' guna', clëg néda'cza' runa' lei, san dul-la' na' dzag neda' run ga runa' dul-la' na'.

²¹ Cni nac le rac queëru' yúgu'tëru'. Catì' rë'niru' gunru' le nac dxi'a, dzag rë'u le run ga runru' le cunác. ²² Lu icj ládxi'dau'hua' rdzag ladxa'a zxba queë' Dios ²³ san ráquibe'ida' dzag gdu ca nayá' nabana' le rna be'i neda', ati' lë ni rdá'baga' zxba queë' Dios yu'u icj ládxi'dau'hua'. Lë na' dzag gdu ca nayá' nabana' run ga runa' dul-la'.

²⁴ Bica' bayechi' neda'. ¿Nuzxa caz gac uslá neda' lu yöl-la' bunáchz quia' le run ga runa' dul-la'?

25 Xclenë' Dios, chnularu' na'a ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo. Qui lë ni na', tsca nac le yu'u icj ládxi'dau'hua' runa' ca rna bë' zxba queë' Dios, zal-la' yöl-la' bunáchz quia' run ga rë'nda' guna' dul-la'.

8

Le runru', le zóalenë' rë'u Dios Bö' La'y

¹ Qui lë ni na', cutur bi zxguia' nabága'quë' bönni' náquicnë' queë' Jesucristo, bönni' na' cutur tunë' ca rë'ni yöl-la' bunáchz quequë', san ca rë'nnë' Dios Bö' La'y tunë'. ² Le naca' tuz len Jesucristo, ráclenë' neda' Dios Bö' La'y, Nu na' nabániru'. Qui lë ni na', nulá' lu lë na' ben ga bena' dul-la' lenca' lu yöl-la' gut. ³ Chnunë' Dios le cutu guc gun zxba na', le cutu bi gzxaqui' gun le nacru' bunáchz. Dios bsölë'ë Zxi'nczë', guquë' bunáchcz ca nacru' rë'u, nacru' bunách dul-la', san cutu bi dul-la' benë' Lë'. Buspaga' cuinë' dul-la' nabága'ru' rë'u, ati' cni guc, bchuguë' qui dul-la' runru' lu yöl-la' bunáchz queëru'. ⁴ Cni benë' quië gac gunru' gdu le nac tsahui' le rna bë' zxba queë', nulru' na' cutur runru' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëru', san ca rë'nnë' Dios Bö' La'y runru'.

⁵ Bönni' tunë' ca rë'ni yöl-la' bunáchz quequë', tui' ládxi'quë' le nac qui yöl-la' bunáchz quequë', san bönni' tunë' ca rë'nnë' Dios Bö' La'y, tui' ládxi'quë' le nac queë' Dios Bö' La'y. ⁶ Chqui' rui' ládxi'zru' le nac qui yöl-la' bunáchz queëru', tsaz gatru', san chqui' rui' ládxi'ru' le nac queë' Dios Bö' La'y, chdë queëru' yöl-la' na'bán gdu len rbözru' dxi ladxi'. ⁷ Núti'tëz nu rui' ladxi'z le nac qui yöl-la' bunáchz qui, cutu rdzag Dios dxi'a, le cutu

run nu na' ca rna bë' zxba queë' Dios, len cutu ca' gac gun cni. ⁸ Qui lë ni na', cutu gac lunë' le rdzag ladxë'ë Dios bönni' na' tunë' ca rë'ni yöl-la' bunáchz quequë'.

⁹ Na'a, cutur runli' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëli', san runli' ca rë'nnë' Dios Bö' La'y le zóalenczë' lbi'ili' Lë'. Cutu naquë' queë' Cristo bönni' cuzóalenë' lë' Dios Bö' La'y, Nu rsölë'ë queëru' Cristo. ¹⁰ Chqui' zóalenë' lbi'ili' Cristo, chnatz gdu ca nayá' nabinli' ni'a qui dul-la', san na'a nabánili'-në' Dios Bö' La'y le nunë' lbi'ili' tsahui' Dios. ¹¹ Zoalen lbi'ili' Bö' La'y queë' Dios, Nu na' buspán Jesús lu yöl-la' gut. Lëczë' Dios, Nu buspán Jesucristo lu yöl-la' gut, gunë' ga ubanli' lu gdu ca nayá' nabinli' le ratcz. Cni gunë' le zóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

¹² Qui lë ni na', böcha'a, dë tu le rál-la'ru', san clëg qui yöl-la' bunáchz queëru', cui gunru' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëru' na'. ¹³ Chqui' runli' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëli', tsaz gatli', san chqui', len yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, runli' ga la'nít le runli' lu yöl-la' bunáchz queëli', gata' queëli' yöl-la' na'bán gdu.

¹⁴ Nacgac zxi'në' Dios yúgu'të nup tun ca rë'nnë' Dios Bö' La'y. ¹⁵ Cutu nuzóë' lbi'ili' leyúbl ca bönni' nadá'ugac quië gadxi gdzöbili' Dios Bö' La'y na' zóalenë' lbi'ili', san chnunë' ga nacli' zxi'në' Dioscz Dios Bö' La'y, len runë' ca' ga rulidzru'-në' Dios, rnaru': "Xúztu'dau'." ¹⁶ Ruzéjni'në' bö' nacczru' Lëczë' Dios Bö' La'y, runë' ga nóziru' nacru' zxi'në' Dios. ¹⁷ Chqui' chnacru' zxi'në' Dios, tsazxón len Cristo gata' ca' queëru' le naqui queë' Xuzru'

Dios. Cni gac queëru' chqui' rzaca' rguí'lenru'-në' tsazxõn Cristo quië tsazxõn len Lë' uzi'ru' xbey yöl-la' yení' queë'.

¹⁸ Runi neda', cutu nac le sáqui'ru' lahui yugu' lë ni rzaca' rguí'ru' na'a tsca nac yöl-la' yení' na' gata' queëru' dza zi'a za'. ¹⁹ Ta'bõz yúgu'të le nunë' Dios, szxõni ta'zë ládxi'gac gdxintë dza na' ulu'ë lahui Dios bönni' nacquë' zxi'nczë'. ²⁰ Guladöd lu na' le run ga la'nít yúgu'të lë na' nunë' Dios, clëg le glë'nicz gac cni, san le benë' ga nac cni Dios. Benë' ca' ga nac lõz qui lë na' nunë' ²¹ ati' lulá yúgu'të le nunë' Dios lu lë na' run ga la'nít. Cni gac, luzí' ca' xbey yöl-la' ruslá le záqui'tsqui na' luzi'ë xbey zxi'në' Dios. ²² Nöziru' ta'zaca' ta'guí'i ga rdxintë na'a dza yúgu'të le nunë' Dios, ca na' rzaca' rguí'nu ngul chzoa soabi' bi'idau' queënu. ²³ Rzaca' rguí'i, clëgz yödzyú ni, san rzaca' rguí'ru' ca' rë'u, zal-la' zóalenë' rë'u Dios Bö' La'y, Nu nac queëru' le ruluí'i rë'u ca ral-la' gacczru'. Rzaca' rguí'ru' tsal ni rbözru' dza ni' ulu'ë lahui Dios nacru' gdu zxi'në', dza ni' unë' ca' gdu ca nayá' nabinru'. ²⁴ Le runru' lõz lë ni, nularu' rë'u, san chqui' gac glé'iru' lë na' runru' lõz, cutu nac tu le rbözru'. Cutu rbözru' le chrlé'iru'. ²⁵ Na'a, chqui' runru' lõz le curlé'iru', lu yöl-la' rböz zxõn ládxi' rbözru' lei.

²⁶ Lëzca' cni ráclenë' rë'u Dios Bö' La'y cati' rudú ládxi'ru', le cutu nöziru' bi ral-la' gnábiru'-në' Dios, san rudödë' xtídza'ru' lahuë' Dios Lëczë' Dios Bö' La'y, ati' lu yöl-la' rnab yudxi queë' rnëtsca ladxë'ë, tsca le cutu gac nu gna. ²⁷ Dios ruyúé' le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách, len nözne' le rë'nnë' gnë' Dios Bö' La'y na', ati' Lë', ca rë'ncznë' Dios, rudödë'

lahuë' Dios xtídza'gac nup náquigac quizi queë' Cristo.

Nadél-li'tër-ru' le zóalenë' rë'u Cristo

²⁸ Nöziru' tu'zi'ë xbey yúgu'të le rac quequë', bönni' na' nadxi'icnë' Dios, bönni' na' bulidzë' lequë' Dios ca nuzoaczë' gunë'. ²⁹ Nup na' gröczë' queë' zí'atël Dios, buzóë' ca' quequë' zí'atël lacquë' tuz ca nacczë' Zxi'në', quië gáctërë' blau Zxi'në' ladj zian böchë'ë. ³⁰ Nup na' buzóë' quequë' zí'atël Dios ca ral-la' lacquë', bulidzë' ca' lequë', ati' yugu' bönni' na' bulidzë', benë' lequë' tsahui', ati' yugu' bönni' na' benë' lequë' tsahui', benë' ga tu'zi'ë ca' xbey yöl-la' yení' queë'.

³¹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a ca nacgac lë ni? Chqui' ráclenë' rë'u Dios, cutu ral-la' gádxiru' zal-la' bi lun queëru' bunách. ³² Dios, gdu ladxë'ë bennë' queëru' Zxi'nczë', budödë' lë', gutië' uláz queëru'. Chqui' cni benë' Dios, ¿naru' cu gunntsquë' queëru' tsazxön len Zxi'në' yúgu'të le dë? ³³ ¿Nuzxa caz gac bi uspaga' nup na' gröczë' queë' Dios? Nutu nu gac, le runczë' Dios ga nuhuöacru' tsahui'. ³⁴ ¿Nuzxa caz gac gchugu queëru'? Nutu nu gac, le gutczë' uláz queëru' Cristo, len le nacr blau, bubanë' lu yöl-la' gut, ati' na'a zoë' cuit lë'ë yubél Dios ga náctërë' zxön, rnë' dxi'a uláz queëru' lahuë' Dios.

³⁵ Zal-la' bi rac queëru', nöziczru' nadxi'inë' rë'u Cristo. Nöziru' nadxi'inë' rë'u zal-la' rzaca' rguí'ru',
o zal-la' rsëbi ládxi'ru',
o zal-la' ta'bía ládxi'gac rë'u bunách,
o zal-la' rdunru',
o zal-la' ryadzj le gácuru',
o zal-la' zoa banádx queëru',

o zal-la' ludöddë' rë'u bönni'.

³⁶ Ca nacgac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:

Le náquitu' quiu' Li',

Tuntecz bunách ga gattu'.

Nactu' ca bö'cu' zxila',

Nadödcba' lu na' nu gdödi lecba'.

³⁷ Na'a, le zoalen rë'u Nu na' nadxí'i rë'u, nactër löz uxicjru' lu le rac queëru'. ³⁸⁻³⁹ Qui lë ni na' runi neda':

Cutu bi saqui' gun ga cutur gdxí'inë' rë'u Dios.

Nadxí'inë' rë'u le náquiru' queë' Xanru' Jesucristo.

Cutu saqui' gun cni yöl-la' gut o yöl-la' na'bán,

o yugu' gbaz la'y o nup ta'ná bë',

o yugu' yöl-la' huac qui tu' xöhui',

o bíti'tëz bi zoa o bíti'tëz le zi'a za',

o tu le dë xtsa'l o tu le dë cadxí'l,

o bíti'tëz bi nunë' Dios.

9

Dios gröczë' queë' bunách Israel

¹ Ru'a didza' gdutë li le náquida' queë' Cristo ati' rajlöz didza' ni le nac queë' Dios Bö' La'y le yu'u icj ládxi'dau'hua'. Cutu rzi' yë'a. ² Ruhuí'ntsquida' len rsëbitecz ladxa'a ³ le rac ladxa'a guna' ga lulë' böchi' lza'a, bönni' uládz quia'. La'naru' huac len lequë', guë'niczda' ubíj ladxë'ë neda' Dios len ulá'alena' Cristo. ⁴ Nacquë' zxi'n xsoë' Israel bönni' uládz quia' na', ati' Dios bë'ë lequë' latj lacquë' zxi'nczë'. Gzoalen lequë' yöl-la' yení' queë' Dios, ati' Dios budödë' lu na'quë' didza' rucá'n tsahui' lenca' zxba queë'. Bulidzë' lequë' quië la'yíj ládxi'quë' Lë', len bë'lenë' lequë' didza' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios gunë' le gac len bunách.

⁵ Nacquë' xzi'n xsoaquë' xuz xtau'tu' Abraham len Isaac len Jacob, ati' ladj di'a dza quequë', ca nac yöl-la' bunách queë', guljë' Cristo, Nu naccz Dios len rna bé'inë' yúgu'të. Ractecz queë' yöl-la' ba. Ca' gac.

⁶ Zal-la' cutu nazí' lu na'quë' Cristo yúgu'të bönni' uládz quia', cutu ral-la' gnaru': "Daduz böac xtidzë'ë Dios." Clëg yúgu'të xzi'n xsoë' Israel nac-quë' gdu bunách Israel, nup nácquigac queë' Dios.

⁷ Zal-la' guljquë' zian xzi'n xsoë' Abraham, cutu glaquë' gdu xzi'n xsoë' Abraham yúgu'të', san guc ca na' nayúj lu guich la'y, rna: "Yugu' xzi'n xsoë' Isaac lac gdu xzi'n xsu'." ⁸ Cni nac, nup nacgac xzi'në' bönni' náquinë' queë' Dios, clëg yúgu'të' nac-quë' xzi'në' Dios. Lëzca' cni, nacgac gdu xzi'n xsoë' Abraham nupz na' naljgac ni'a qui lë na' gzxi' lu në'ë Dios. ⁹ Lë na' gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' queë' Abraham rna cni: "Yetú iz na'a dza huöda', ati' Sara quiu' uzoanu-bi' tubi' bi'i bönni'dau'."

¹⁰ Clëgz lë ni guc cni, san lëzca' cati' Rebeca ni' nua'nu-bi' yugu' bi'i bönni'dau' queë' Isaac, xuz xtau'tu', ¹¹⁻¹³ cati' ni' zi'a laljbi' len cutu bi' núnicbi' le nac dxi'a o le cunác, Dios gudxë'-nu Rebeca na', gnë': "Bi'i bönni' zi'al quiu' gunbi' xchinbi' bi'i buróp." Didza' ni rajlöz lë na' nayúj lu guich ca gnë' Dios, rna: "Bdxi'ida'-në' Jacob, len clëg Esaú." Cni guc, bugá'n tsutsu le buzöë' tsaz Dios ca nac lë na' chgröczë'. Qui lë ni na' cutu rac cni ni'a qui tu le gac lun bunách, san nac cni le rböczë' Dios nu rulidzë'.

¹⁴ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' runtsë' Dios le cunác? Cutu ca' runë' cni. ¹⁵ Dios gudxë' Moisés, gnë': "Huechi' ladxa'a nu rë'nda' huechi' ladxa'a,

len udúl-li'da' nu rē'nda' udúl-li'da'." ¹⁶ Qui lē ni na', cutu rac cni ni'a qui le tē'nicz bunách, o le runē' bayúdx bönni', san nac le rē'ncznē' Dios, ruhuechi' ladxē'ē bunách. ¹⁷ Ca nac lē ni nayúj lu guich la'y ca na' Dios gudxē' Faraón, gnē': "Qui lē ni na' buzóa' li' ga rna bē'u quiē ulu'a lahui yöl-la' huac quia' ga zu', len guna' ga lumbē' le naca' bunách gđutē yödzlyú." ¹⁸ Cni nac, Dios ruhuechi' ladxē'ē nu rē'ncznē', len lēzca' cni runē' zid icj lādxi'dau'huē' nu bönni' rē'nnē' gunē' zid icj lādxi'dau'huē' bönni' na', ca na' benē' queē' Faraón na'.

¹⁹ Na'a guiēli' neda': "Chqui' cni nac, ¿bizx quiē ruspaguē'ē bunách zxguia' Dios? ¿Nuzxa caz gac tá'baga' le rē'ncznē' Dios gunē'?" ²⁰ Cutu ca' nac cni. ¿Nuzxa caz li' rutság yudxnu' Dios? ¿Naru' huactsa guiē bönni' huen röl'ö tu yusu' náquini yu, gna: "¿Bizx quiē benu' neda' cni'?" ²¹ ¿Naru' cu dē lu nē'ē bönni' huen röl'ö gunē' qui guna' na' tu yusu' nu ugún lei dxin ga lna', len qui la' guna' na'z gunē' yetú yusu' nu ugún lei dxin ga cunác lna'?

²² Rē'ncznē' Dios ulu'ē lahui ca gunē' zxguia' le cunác len gunē' ga gac bē' yöl-la' huac queē', san lu yöl-la' rböz xön ladxì' queē' bia' blenē' bönni' ni' ral-la' gchuguē' quequē', nup na' nabága'gac zxguia', le run bayúdx usnitiē' lequē'. ²³ Cni runē' Dios quiē gac bē' nactēr lsaca' yöl-la' ruzá' ladxì' queē', lē na' rulu'ē lahui laugac nup na' ruhuechi' ladxē'ē, nup na' buzóē' quequē' zí'atēl luzi'ē xbey yöl-la' yenì' queē'. ²⁴ Bunách cni bulidzē' Dios. Clēgz bulidzē' netu', bunách judío, san lēzca' bulidzē' bunách gza'a. ²⁵ Ca nac lē ni nayúj lu guich la'y ca na' bē'ē didza' Oseas uláz queē' Dios, gnē':

Nup cunacgac bunách quia',
 Gu'a lagac: bunách quia'.
 Ati' nup na' cutu bdxí'ida',
 Gu'a lagac: nup nadxi'ida'.

²⁶ La' na'z ga gnia' quequë':

“Cutu nacli' bunách quia'”

Ni' si' laquë': “Yugu' zxi'në' Dios ban.”

²⁷ Na'a, ca nac quegac zxi'n xsoë' Israel, Isaías gnë':

Zal-la' la'yán zxi'n xsoë' Israel,

Lacquë' tsca rō' yuzx ra' yegu,

Lulë' nababzë'.

²⁸ Xanru' la' guntë' ga utság dëra

Le bchuguë' quegac bunách yōdzlyú ni.

²⁹ Lëzca' cni bë'ë didza' zí'atël Isaías, gnë':

Dios, Xanru' uná bë' gdu,

La'naru' cu buca'në' queëru' yugu' zxi'n xsoaru',

Uga'nru' ca yōdz Sodoma len Gomorra,

Yugu' yōdz na' busnitië' Dios.

Bunách Israel len didza' dxi'a

³⁰ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? Chguladél-li'në' nuhuöacquë' tsahui' lahuë' Dios bönni' cunababquë' Israel len cutu gulazú gulabö'ë luhuöaquë' tsahui' lahuë' Dios, san nuhuöacquë' tsahui' le ta'yejlë'ë Dios. ³¹ Na'a, zal-la' gulazú gulabö'ë bönni' Israel lunë' ca rna bë' zxba queë' Dios, le ral-la' gun ga lacquë' tsahui', cutu bdél-li'cnë' le ral-la' gata' quequë' le tunë' ca rna bë' zxba na'. ³² ¿Bizx quië na' guc cni? Cni guc, le cutu glunë' cni lu yöl-la' rejlë' quequë' Dios, san racz quequë' glë'nnë' lunë' ca rna bë' zxba na', ati' qui lë ni na' gulachíxinë', o huac gnaru':

Yajchégu'quë' lu lë na' nazí' lei: Guiöj Ga Nu Rajchegu'. ³³ Ca nac lë ni nayúy lu guich la'y, rna: Gul-yú. Uzóa'-në' yödz Sión bönni' Gaquë' ca guiöj ga nu tsajchegu', Guiöj na' gun ga nu gchixi gnigui. Nu tsejlë' Lë', cutu ca' utuí'i nu na'.

10

¹ Böcha'adau', le rzë ladxa'a len le rnaba' lahuë' Dios gunë' quegac bunách Israel nac gunë' ga lulë'. ² Runa' lna' lau quequë', gdu ládxi'quë' tui' ládxi'quë' Dios, san clëg len yöl-la' rejni'i gdu. ³ Cutu nözcnë' ca runë' Dios, runzë' ga nacrui' tsahui', san tē'nnë' lun cuinquë' tsahui' racz quequë', len cutu ta'cu'ë nöxj ládxi' lahuë' Dios quië gac gunë' lequë' tsahui'. ⁴ Budx benë' Cristo le rē'ni gun zxba queë' Moisés, benë' ga gac luhuöác tsahui' yúgu'të nup la'yejlë' Lë'.

⁵ Ca nac qui nu huöac tsahui' le run ca rna bë' zxba queë' Dios, buzujë' lu guich Moisés le rna cni: “Bönni' na' gunë' gdutë ca rna bë' zxba na', soë' gbanë' le gunë' cni.” ⁶ Na'a, ca nac qui nu huöac tsahui' le rejle' Dios, rna cni: “Cutu gnau' lu icj ládxi'da'u, cugnáu': ¿nuzxa caz cuen ni' yehua' yubá?”, lë na' nac, quië nu gun ga huöjtë' Cristo, ⁷ len cutu gnau': “¿Nuzxa caz huöjt ga dë latj qui nup chnatgac?”, lë na' nac, quië nu gun ga cuenë' Cristo, urujë' lu yöl-la' gut. ⁸ Na'a, ¿bizxa caz rna? Cni rna: “Gal-la' ga zu' zoacz xtídzë'ë Dios. Lu ru'u len lu icj ládxi'da'u zoa xtídzë'ë na'.” Lë ni nac didza' qui le réjlë'ru' Dios runtu' lban qui, rnatu': ⁹ “Chqui' didza' gu'u gac bë' Jesús naquë' Xanu', len huayéjlë'u gdu ladxu'u Dios buspanë' Lë' lu yöl-la'

gut, uláu' li'." ¹⁰ Lu icj ládxi'dau'ru' réjlë'ru' Jesús quië gacru' tsahui' atí' len didza' rui'ru', rului'ru' lahui le naquë' queëru' Jesucristo quië ularu'.

¹¹ Nayúj lu guich la'y le rna: "Cutu ca' lu-tu'i yúgu'të nup ta'yejlë' Lë'." ¹² Dios, la' tuz ca rui' ladxë'ë yugu' bönni' judío lenca' bönni' gdutë yödzlyú, le naquë' Xanquë' yúgu'të' lëczë' Xanru', len napsquë' bi unödzjë' quegac yúgu'të nup tu'lídz Lë'. ¹³ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: "Lulá yúgu'të nup lulídz Lë' Xanru'." ¹⁴ ¿Nacx gac lulidzë' Lë' chqui' cutu ta'yejlë'ë Lë'? ¿Nacx gac la'yejlë'ë Lë' chqui' gatga gulayönnë' ca nac queë'? ¿Nacx gac la'yönnë' chqui' nutu nu zoa nu gun lban lauquë'? ¹⁵ ¿Nacxcz gac lunë' lban chqui' nutu nu gsöla' lequë'? Ca nac lë ni nayúj lu guich, rna: "Bica' bagac nup na'la'dxinë' ga nacua' bönni' rjenquë' lban qui le rbequi dxi ládxi'ru', len tunë' lban qui didza' dxi'a."

¹⁶ Na'a, clëg yúgu'të' gulazí' lu na'quë' didza' dxi'a. Ca nac lë ni, Isaías gnë': "Xan, ¿nuzxa caz gyejlë' le bentu' lban qui?" ¹⁷ Cni nac, la'yejlë' Lë' nup la'yöni, atí' lë na' ral-la' la'yöni nac xtídzë'ë Cristo.

¹⁸ Na'a rníá': "¿Naru' cu gulayönnë'?" Le nactë gulayönnë', ca na' nayúj lu guich la'y, rna: Gdutë yödzlyú gulayön chi'iquë'; Yúgu'të latj guladxín xtídzá'quë'.

¹⁹ Lëzca' rníá': "¿Naru' cu gláquibe'inë' lë ni bönni' Israel?" Le nactë gláquibe'inë' lei. Ga rzu lau, bë'ë didza' uláz queë' Dios Moisés, gnë':

Guncza' ga uzxé'ili',

Le gdxi'ida' bunách cunababgac lbi'ili'.

Ni'a quegac bunách cuta'yejni'i guna' ga leyli'.

²⁰ Gdöd ni' guctsquë' rugu ladxi' Isaías na', bē'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

Guladzöli neda' nup cutu gulaguílj neda'.

Buluí' lahua' lauquë' bönni' cutu gulanabë' neda'.

²¹ Na'a, ca nac quequë' bönni' Israel, bē'ë didza' uláz queë' Dios Isaías na', gnë': "Gdu dza bulí na'a, bulidza' bunách cutún ca rna xtidza'a len ta'dá'baga' neda'."

11

Nup nulagac ladj bunách Israel

¹ Na'a rnia': ¿Naru' nubíj ladxë'ë bunách Israel Dios? Cutu ca' nac cni. Néda'cza' naca' bönni' Israel. Naca' zxi'n xsoë' Abraham, len nababa' di'a dza queë' Benjamín, zxi'nczë' Israel na'. ² Dios cutu nubíj ladxë'ë bunách queë', nup na' gröczë' queë' dza ni'të. ¿Naru' cu nözili' lë na' nayúj lu guich la'y ca na' benë' Elías? Bulidzë' Dios len buquíë' bunách Israel, gnë': ³ "Xan, chguludödcde' bönni' glu'ë didza' uláz quiu', len guluquindjë' yugu' bcugu la'y quiu' ga buzégui'gactu'-ba' lau' Li' böa' bëdxau'. Tuza' neda' naga'na' quiu', ati' tē'nnë' ludöddë' ca' neda'." ⁴ Na'a, ¿bizxa didza' bubi'ë Dios? Cni gnë': "Nun chí'igaccza'-në' quia' tsonnlalj yu chi gayu'ë bönni' cutu tu'zechu zx-ibquë' lau bdau' guiöj na' nazí' lei Baal." ⁵ Lëzca' cni nac dza ni zoaru' na'a, naga'ngac la'gac bunách Israel, nup na' gröczë' queë' Dios le ruzá' ladxë'ë cni quequë'. ⁶ Chqui' nac le ruzá' ladxë'ë cni quequë', cutu nac ni'a qui tu le gac lunë'. La'naru' guc ni'a qui tu le gac gunru', lë na' ruzá' ladxë'ë queëru' Dios cutur gac tu le ruzá' ladxë'ë queëru'.

⁷ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? Lë na' gulaguiljè' bönni' Israel, cutu guladél-li'nè', san chguladél-li'nè' lei nup ni' gröczè' queè' Dios, ati' yezíca'rè' na', Dios benè' zid icj ládxi'dau'què'. ⁸ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: “Dios benè' ga nacquè' chul nit.” Cni benè', len zal-la' gac la'lé'inè' le runè' len la'yönnè' xtidzè'ë, cutu ca' nayéjni'cnè'. Cni nac quequè' ga rdxintè dza ni zoaru' na'a. ⁹ Ca nac lë ni bè'ë didza' ca' David, gnè':

Luhuöác le la'zön lequè' lni quequè'

Len ca tu yal-lj ga la'rölinè'.

Lac ca' le lun ga la'chíxinè',

Len ca tu le uzí' la lequè'.

¹⁰ La'chúl yöj lauquè', cui la'lé'inè',

Len tsaz la'yechu cúdzu'què' lu'ë yua'.

Ca gac lulá bunách cunacgac judío

¹¹ Na'a rnia': ¿Naru' gulachíxinè' bönni' judío ga bdxintè gulanitiè' tsaz? Cutu ca' guc ca', san guladá'baguè'ë xtidzè'ë Dios, ati' na'a Dios ru'ë latj lulá nup cunacgac judío quiè gunè' ga luzxé'inè' lequè' bönni' judío. ¹² Le glunè' bönni' judío, gulachíxinè', ben ga bdxin quegac bunách yödzlyú ni le nac ca tu yöl-la' tsahui'. Chqui' cni guc, guta' yöl-la' tsahui' quegac nup cunacgac judío le gulanitiè' bönni' judío, szxönitèr gata' quegac bunách yödzlyú ni cati' luhuöaquè' queè' Dios bönni' judío na'.

¹³ Na'a rëpa' lbi'ili' cunacli' judío, rnia': Le naca' gbaz nasölè'ë Dios laugac nup cunacgac judío, runa' zxön lë na' dë lu na'a ¹⁴ quiè nazx ca' huac guna' ga luzxé'inè' lbi'ili' bönni' uládz quia', len cni guna' ga lulè' la'què'. ¹⁵ Chqui' guluhuöác

queë' Dios bunách nacuá' gdu yödzyú le guluni-tië' xlatjqüë' bönni' judío, szxönitër gata' quegac bunách yödzyú na' cati' luhuöazië' xlatjqüë' na'. Gac ca rac cati' tu'bán nup chnatgac. ¹⁶ Chqui' rgu'ru' quizi queë' Dios cua nildau' rubijru' zi'al, lëzca' cua na' nagá'n nac quizi queë', len chqui' uzoaru' quizi queë' Dios luí yag, lëzca' lac quizi queë' zxuza' në'i yag na'.

¹⁷ Nacquë' la'quë' bönni' judío ca zxuza' në'i tu yag olivo narúgugac, ati' lbi'ili', ca zxuza' në'i tu yag olivo gui'a, yajta'li' yag olivo dxi'a na', buazli' xlatjgac nup na' grúgugac, len ruzi'li' xbey luí len xchöni yag olivo dxi'a na'. ¹⁸ Qui lë ni na', cutu gun ba zxön cuinli', cu uzoali' tsal'l nup nacgac ca zxuza' në'i na' narúgugac. Chqui' run ba zxön cuinli', ral-la' gnözili' clëg lbi'ili' rugáguli' luí yag na', san luí yag na' rugagu lbi'ili'.

¹⁹ Nazx ca' gnau': "Gularugu zxuza' në'i yag na' quië gac tsazia' neda' xlatjgac." ²⁰ Nactë didza' ru'u, san gularuguë' le cutu gulayejlë'ë ati' yajta'u li' yag na' le réjlë'u Dios. Qui lë ni na', cutu ral-la' gun ba zxön cuinu', san ral-la' gádxinu' Dios. ²¹ Chqui' benë' leygac zxguia' Dios, nup na' nacgac gdu zxuza' në'i yag dxi'a na', gunë' zxguia' ca' li'. ²² Byutsca' na'a ca naquë' dxi'i ladxi' Dios, len ca runtsquë' ca' zxguia'. Le nactë runtsquë' zxguia' nup na' gulachixi, san naquë' dxi'i ladxi' len li'. Qui lë ni na', ral-la' gúnteczu' le rajlöz yöl-la' dxi'i ladxi' queë' na', cui gchuguë' ca' li' lu yag queë' na'. ²³ Lëzca' cni gac quequë' chqui' cutu luga'në' lu yöl-la' curejlë' quequë', tsajta'quë' leyúbl lu yag na', le napë' Dios yöl-la' huac gunë' ga tsajta'quë'

lei leyúbl. ²⁴ Nacu' li' ca xzuza' në'i grugu lu yag olivo gui'a len yajta'u yag olivo dxi'a ga nutu nu udá' xzuza' në'i yag gui'a. Szxönitër huac quequë', nup nacgac ca xzuza' në'i gdu qui yag dxi'a na', huac tsajta'quë' leyúbl lu yag quégacczë' na'.

Ca gac lulá bunách Israel

²⁵ Böcha'adau', rë'nda' gnözili' lë ni bgachi', cui gun ba zxön cuinli' ca nac yöl-la' rejni'i queëli'. Guluhuöác zid ladxi' la'gac bunách Israel, ati' cni lacquë' ga gdxinr dza chnayazgac ga rna bë'ë Dios yúgu'të bunách cunacgac judío, nup na' ral-la' lulá. ²⁶ Töd na' gata' latj lulé' ca' yúgu'të bönni' Israel, ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Gruj Sión Nu ruslá,

Len ugúa le cunác nungac zxi'n xsoë' Jacob.

²⁷ Lë ni nac didza' dzag gúnlena' lequë'

Cati' ugúa' dul-la' nabága'quë'.

²⁸ Cni nac, guladá'baguë'ë didza' dxi'a ati' Dios nubíj ladxë'ë lequë' quië gac ulali' lbi'ili', san nadxi'inë' ca' lequë' Dios, le gröczë' queë' xuz xtau'quë'. ²⁹ Tsaz runödzjë' Dios le runödzjë', len tsaz rulidzë' bunách. ³⁰ Ca na' nac queëli', zí'atël cutu benli' ca rna xtidzë'ë Dios, ati' na'a ruhuechi' ladxë'ë lbi'ili' Dios le cutu glunë' ca rnë' bönni' judío, ³¹ lëzca' cni nac quequë' na'a, cutu tunë' ca rnë' Dios, san cni gacz ga gdxinr dza huechi' ladxë'ë lequë' Dios, le ruhuechi' ladxë'ë lbi'ili' na'a. ³² Dios bubíj ladxë'ë yúgu'të bunách quië la'dá'baguë'ë xtidzë'ë, quië gac huechi' ladxë'ë yúgu'të'.

³³ Zxöntër nac yöl-la' tsahui' queë' Dios, lë na' nac yöl-la' rac zxön len yöl-la' rejni'i queë'. Nutu

nu gac tsejni'i le nuzóë' Dios gunë', len cutu gac nu gnözi yugu' le runë' Dios. ³⁴ ¿Nuzxa caz gyejni'i le gza' ladxë'ë Xanru'? ¿Nuzxa caz buzejni'i Lë'? ³⁵ ¿Nuzxa caz bi bunödzej queë' Dios quië gun bayúdx bi ubi'ë Dios qui? ³⁶ Yúgu'të le dë narujgac lu në'ë Dios, len tac lu në'ë, len nacgac quië uzi'ë xbeygac. Gactecz queë' Dios yöl-la' ba. Ca' gac.

12

Ral-la' udöd cuinru' quizi queë' Dios

¹ Böchi' lza'adau'. Ruhuechi' ladxë'ë rë'u Dios. Qui lë ni na' ráta'yua' lauli' udöd cuinli' lu në'ë Dios, gacli' ca tu le nac ban rgu'ru' lu në'ë Dios, quië gacli' quizi queë', le gac tu le gdzag ladxë'ë Dios. Lë ni ral-la' gunli', le rajlöz le rej láchxi'ru'-në' Dios. ² Cutur gunli' la' tuz ca tun bunách dza ni zoaru' na'a, san gul-gác bunách cub le nucubë' Dios icj láchxi'dau'li'. Gul-gún cni quië gac gnözili' le nac dxi'a rë'nnë' Dios gunli', lë na' rdzag ladxë'ë, len le nac gdu.

³ Na'a, le zoa le buzá' ladxë'ë quia' Dios, rëpa' yúgu'tëli': Cutu gun ba zxön cuinli', le cural-la' gunli', san ral-la' gacli' nöxj láchxi' ca rbequi icjli', tsca nac yöl-la' rejle' queëli' Dios le bennë' qui queëli'. ⁴ Ca na' nac tuz gdu ca nayá' nabinru', zal-la' zian le nagudi' dzáglenru', len clëg tuz dxin tun yúgu'të le zian na' nagudi' dzáglenru', ⁵ lëzca' cni nac queëru'. Zal-la' zianru' zoaru', nacru' ca tuz le nayá' nabinru' le nacru' tuz len Cristo, ati' qui lë ni na' yúgu'tëru' nacru' tuz turu' len yeturu'.

⁶ Tu turu' dë lu na'ru' tu le bennë' queëru' Dios, ati' nadza'gac tu tu tsca nac le buzá' ladxë'ë

qui queëru'. Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' gu'ë didza' uláz queë', tsca rejlë'ë Lë', ral-la' gu'ë didza' bönni' na'. ⁷ Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' gunë' xchinë', dxí'adau' ral-la' gunë' dxin na'. Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' usëdnë' bunách, dxí'adau' ral-la' usëdnë' bunách. ⁸ Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' uzéjni'në' bunách, dxí'adau' ral-la' uzéjni'në' lequë'. Bönni' bi unödzejë' qui nu yubl, gdu ladxë'ë ral-la' unödzejë'. Bönni' rna bé'inë' bunách, gdu ladxë'ë ral-la' gunë' cni. Bönni' ráclenë' lzë'ë, len yöl-la' rudziji ral-la' gunë' cni.

Yugu' le ral-la' gun nu naqui queë' Cristo

⁹ Ral-la' gdxí'ili' lza'li' gdu ladxí'li'.

Gul-cuasi le cunác.

Gul-güí' ladxí'li' gunli' le nac dxi'a.

¹⁰ Gul-dxí'i-cnë' lza'li' ca nadxí'igacli'-në' böchi'czli'.

Ca runli'-në' ba la'n lza'li' ral-la' gunli' ga gacrë' blau lza'li' ca nacli' la' cuinzli'.

¹¹ Gul-tiptecz ladxí'li' len cutu gacli' zxhuëd.

Gul-gún xchinë' Xanru' gdu ladxí'li'.

¹² Gul-dziji le zoa le runli' löz.

Gul-cöz zxön ladxí' cati' bi rzaca' rgui'li'.

Gul-lídzteczë' Dios.

¹³ Gul-nödzej quegac bunách queë' Cristo tsca nayadzjcnë'.

Gul-güí' latj ga la'cuá' nup ta'dxín queëli'.

¹⁴ Gul-náb-në' Dios gunë' dxi'a quegac nup ta'bía ladxí'gac lbi'ili'.

Gul-náb gac dxi'a quequë', len cutu udxiali' lequë' dö'.

¹⁵ Gul-dzíjilen nup tu'dziji.

Gul-cödxlen nup ta'bödx.

¹⁶ Gul-gác tuz len lza'li'.

Cutu gun ba zxön cuinli', san gul-gún-quë' tsazxön
bönni' nöxj ladxi'.

Cutu gáquili' chnadél-li'li' yöl-la' rejni'i gdu.

¹⁷ Nutu nu ubi'ili' qui, cu gua'li' dö' qui nu rua' dö'
queëli'.

Gul-gún dxi'a quegac yúgu'të bunách.

¹⁸ Chqui' huac, tsca sáqui'li', gul-cöz dxi'a len
yúgu'të bunách.

¹⁹ Böchi' lza'adau', cutu uzí' lali' bunách la'
lbi'izli', san gul-güi' latj ubi'ë Dios quegac bunách
na', le nayúj lu guich la'y le rna: “Néda'cza' uzí' la'.
Neda' ubi'a quegac bunách.” Cni gnë' Xanru' Dios.

²⁰ Lëzca' cni rna: “Chqui' zoë' bönni' curdzaguë' li'
dxi'a len rdunë', bë'ë le gahuë'. Chqui' rbidxë' nis,
bë'ë le gui'jè'.” Cati' gunu' cni, gunu' ga utui'në'
bönni' na'. ²¹ Cutu gu'u latj uxícj li' le cunác, san
buxícj le cunác na', ugunu' dxin le nac dxi'a.

13

¹ Yúgu'tëli' ral-la' gunli' ca ta'në' bönni' yúlahui'.
Dioscz budödë' lu na'quë' yöl-la' uná bë' napquë',
len nucu'ë xlatjqüë' bönni' ni dë lu na'quë' yöl-la'
uná bë'. ² Qui lë ni na', nu rdá'baga' yúlahui'
rdá'baga' le nuzóë' Dios, ati' nup ta'dá'baga' cni,
grugu quegac. ³ Nacu'ë bönni' yúlahui', clëg quië
luzeynë' ba nadx nu run le nac dxi'a, san quië
luzeynë' ba nadx nu rua' dö'. Chqui' rë'nnu' gunu'
ga cutu luzeynë' li' ba nadx, ben le nac dxi'a,
ati' uruju' dxi'a lauquë'. ⁴ Naquë' bönni' yúlahui'
ni'a në'ë Dios quië gáclenë' li', san chqui' runu' le
cunác, ral-la' gádxinu', le cutu nu'ë daduz xuyág
yúlahui'. Naquë' ni'a në'ë Dios quië uzí' lë', gunë'

zxguia' nu rua' dö'. ⁵ Qui lë ni na' run bayúdx gunli' ca rnë' bönni' na' dë lu në'ë, clëgz le budödë' Dios lu në'ë gunë' lbi'ili' zxguia', san lëzca' quië soa dxiz ládxi'dau'li' lahuë' Dios. ⁶ Qui lë ni na' ca' rguízxj lazli' qui yúlahui', le nacquë' bönni' yúlahui' ni'a në'ë Dios len tunë' le nudödë' lu na'quë'.

⁷ Gul-quízxj yúgu'të bunách le rál-la'li' quequë'. Gul-quízxj lazli' lu na' nu ral-la' uquízxj lazli'. Gul-quízxj dumí nu ral-la' quízxjli'. Gul-gadxi nu ral-la' gádxili', len gul-gún ba la'n nu ral-la' gunli' ba la'n. ⁸ Nutu nu bi ral-la' gál-la'li' qui, san tuz ral-la' gdxi'ili' lza'li', le chben gdu ca rna bë' zxba queë' Dios nu nadxí'i lzë'i. ⁹ Cni ta'ná bë' zxba na': Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Cutu gdöddu' bunách.

Cutu cuanu'.

Cutu gneu' qui lza'u le cunác.

Cutu së ladxu'u le dë qui lza'u.

Yugu' zxba ni len yúgu'të zxba yezica', udx gun nu run ca rna didza' rna cni: "Bdxi'i lza'u ca nadxí'i cuinu'." ¹⁰ Nu na' nadxí'i lzë'i cutu bi run qui lzë'i le cunác. Cni nac, nu na' nadxí'i lzë'i run gdu ca rna bë' zxba queë' Dios.

¹¹ Gul-gún cni le nözili' ca rac dza ni zoaru' na'a, len nözili' ca' chbdxin dza uspán ládxi'li' ca rubán nu chgux, le chzoar gal-la' dza ularu' lu le cunác ca guc cati' ni' gzu lauru' réjlë'ru' Cristo. ¹² Ga zoaru' na'a nac ca chdzö'l, ati' chzoa töd rël na', san ga na' zoë' Cristo nac ca lahui' dza ati' chzoa tsajsoaru' ni'. Qui lë ni na' ral-la' uca'nru' le tun bunách ga chul xöhui'. Ca na' rugacu cuinë' le run chi'i lë' lu gdil-l bönni' rijë' gdil-l, ral-la' taru' lu

yení' queë' Dios, le gun chi'i rë'u lu na' tu' xöhui'.
¹³ Quië gunru' cni ral-la' gunru' dxi'a ca ral-la' gun
 nu rda lahui' dza. Cutu ral-la' súdxiru' len cutu
 gágulë'ru'. Cutu ral-la' gunru' le cunác len clëg le
 gun ditj rë'u. Cutu ral-la' tíl-lenru' lza'ru' len cutu
 uzxé'iru' lza'ru'. ¹⁴ Na'a, ral-la' un cuinli' lu icj
 ládxi'dau'li' ca naquë' Xanru' Jesucristo, len cutu
 güi' ládxi'li' gunli' le rzë ládxi'li' lu yöl-la' bunáchz
 queëli'.

14

Cutu si' quídza'ru' böchi' lza'ru'

¹ Gul-güi' latj gun tsazxön lbi'ili' nu rejlë' Cristo
 zal-la' cutu nac gdu ca rejlë' Lë' nu na'. Cutu
 tíl-lenli' nu na' ca nacgac le runi nu na' huac nu
 gun. ² Ca nac lë ni, nacu'ë bönni' runi lequë'
 huac lahuë' yúgu'të le tagu bunách, san yela'quë'
 bönni', cunác gdu ca ta'yejlë'ë Cristo, tahuë' tuz
 le raz ruzoaru'. ³ Na'a, bönni' na' rahuë' yúgu'të
 cutu ral-la' uzóë' tsla'l bönni' cutu rahuë' yúgu'të,
 len lëzca' cni, bönni' na' cutu rahuë' yúgu'të cutu
 ral-la' si' quidzë'ë bönni' na' rahuë' yúgu'të, le
 nazí' lu në'ë Dios gropë' bönni' na' ta'yejlë'ë Cristo.
⁴ ¿Nuzxa caz li', rzi' quidzu'u bönni' huen dxin qui
 nu yubl? Bönni' na' naquë' huen dxin queë' Dios,
 lahuë' Xanczë' urujë' tsahui' o cutu urujë' tsahui'.
 Urujë' tsahui' lahuë' Dios, le gunczë' Xanru' Dios
 ga urujë' tsahui'.

⁵ Nazx ca' zoë' bönni' runrë' zxön tu dza ca runë'
 zxön yezica' dza, ati' bönni' yubl, tuz ca runë' zxön
 yúgu'të dza. Tu turu' ral-la' usédtscau' chqui' nac
 dxi'a le runru'. ⁶ Bönni' na' runë' zxön tu dza, runë'
 lei zxön quië tsejladxë'ë Xanru', ati' bönni' na' cutu

runë' zxön dza na', quië tsej ladxë'ë Xanru' cutu runë' zxön dza na'. Lëzca' cni, bönni' na' rahuë' yúgu'të, rahuë' cni quië tsej ladxë'ë Xanru', le rë'ë Dios: “Xclenu’”, ati' bönni' na' cutu rahuë' yúgu'të, cutu rahuë' lei quië tsej ladxë'ë Xanru', len rë'ë ca' Dios: “Xclenu’.”

⁷ Cutu zoë' nabanë' queëzë' nitúë' bönni' lad-
jru' rë'u, len cutu ratië' queëzë' nitúë' bönni'.

⁸ Chqui' zoaru' nabanru', quië tsij ládxí'ru'-në' Xanru' zoaru' nabanru', len chqui' gatru', quië gac yöl-la' ba queë' Xanru' gatru'. Cni nac, chqui' zoaru' nabanru' o chqui' gatru', náquiczru' queë' Xanru'. ⁹ Qui lë ni na' ca' gutië' Cristo len bubanë', quië gaquë' Xangac nup chnatgac len nup naban-gac.

¹⁰ Na'a li', ¿bizx quië rulág yudxu' böchi' lza'u? ¿Bizx quië ruzú' tsla'l böchi' lza'u? Yúgu'tëru' gdx-inru' lahuë' Cristo ga cuequi xbeynë' rë'u. ¹¹ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:

Rnë' Xanru': “Ni'a quia' néda'cza',

Luzechu zxibgac lahua' neda' yúgu'të bunách.

La'guixjö' yalj lulu naca' Dios.”

¹² Cni nac, cuequi xbeynë' yúgu'tëru' Dios.

Cutu gunru' ga gchixi gnignë' böchi' lza'ru'

¹³ Qui lë ni na', cutur ral-la' ulág yudxru' lza'ru', san ral-la' gun yudxru' cui gunru' ga gchixi gnignë' böchi' lza'ru', len cui gunru' ga gunë' dul-la' lza'ru' na'. ¹⁴ Nözcza' cutu bi dë le ráguru' le gac gun ga cutur nacru' dxi'a lahuë' Dios, ati' rajlöz lë ni didza' bë'ë Xanru' Jesús. Chqui' ráquinë' bönni', zoa bi gac gun ga cutur naquë' dxi'a lahuë' Dios, queë' bönni' ni, cni nac. ¹⁵ Chqui' rushui'nnu' böchi'

lza'u, le ragu' le runi lë' cural-la' gáguru', cutu runu' ca ral-la' gun nu nadxí'i böchi' lzë'i. Cutu bi ral-la' ragu' le gun ga gac chop ladxë'ë bönni' na', gutië' Cristo uláz queë'. ¹⁶ Qui lë ni na', cutu bi gunli' le gun ga la'ně xöhui' bunách qui le runi lbi'ili' nac dxi'a. ¹⁷ Cati' rna bé'inë' rë'u Dios, cutu rui' ládi'ru' le gui'j gáguru', san rui' ládi'ru' gacru' tsahui' len soaru' dxi ládi', len udzíruru', yugu' le gac gunru' le zóalenë' rë'u Dios Bö' La'y. ¹⁸ Núti'tëz nu run xchinë' Cristo ca nacgac lë ni, run le rdzag ladxë'ë Dios, ati' urúj dxi'a laugac bunách.

¹⁹ Qui lë ni na' ral-la' gunru' le lun ga gata' que-gac bunách le rbequi dxi ládi'ru', len le lun tsutsu turu' yeturu' ca réjlë'ru' Cristo. ²⁰ Cutu bi ral-la' ragu' le gun ga gac chop ládi' nu na' nuzóë' Dios. Nactë le ta'ná bunách: “Yúgu'të dë latj gáguru'”, san gunru' le cunác chqui' gunru' ga gchixi gnignë' lza'ru' ni'a qui lë na' ráguru'. ²¹ Dxi'ar gac cutu ragu' bëla' len cutu gui'ju' xisi uva, len cutu bi gunu' le gun ga gchixi gnignë' böchi' lza'u, o le gun ga gac chop ladxë'ë, o le gun ga huöta' ggul ladxë'ë ca réjlë'ë Cristo. ²² Chqui' réjlë'u dë latj bi gunu', ral-la' gunu' cni lahuë' Dios ga zu' tuzu'. Bica' ba bönni' na' cutu ruxös lë' ládi'dau'huë' ni'a qui lë na' runi lë' dë latj gunë', ²³ san bönni' na' rac chop ladxë'ë ni'a qui le rahuë', nabaguë'ë zxguia', le runë' le cutu runi lë' dë latj gunë'. Nac dul-la' yúgu'të le runru', le cutu runi rë'u dë latj gunru'.

15

Gunru' le rdzag ladxë'ë böchi' lza'ru'

¹ Qui lë ni na', chqui' nacru' tsutsu ca réjlë'ru' Cristo, ral-la' gua' glenru' nup na' nōta' nagúl lādxi'gac ca ta'yejlë' Cristo. Cutu ral-la' gunru' le rdzag lādxi'ru' la' cuinzru'. ² Yúgu'tëru' ral-la' gunru' le rdzag ladxë'ë böchi' lza'ru' quië gac dxi'a queë', len gdip ladxë'ë ca rejlë'ë Cristo. ³ Cni ral-la' gunru', le cutu benë' Cristo le bdzag ladxë'ë la' cuinzë', san guc queë' ca na' nayúj lu guich la'y, rna: “Dubága'gac neda' didza' xōhui' glui' nup gulanë xōhui' quiu' Li', Dios.” ⁴ Yúgu'të le guluzujë' lu guich la'y dza ni'të, guluzujë' lu guich quië usëdi rë'u. Lë na' nayúj lu guich la'y run ga rbözru' zxön lādxi' len ruhuí' zxön rë'u. Qui lë ni na' zoa le runru' löz. ⁵ Rnabda'-në' Dios, Nu run ga rbözru' zxön lādxi' len Nu ruhuí' zxön rë'u, gunë' ga gacli' tuz ca runi lbi'ili', gacli' ca na' rë'nnë' Jesucristo. ⁶ Cni ral-la' gunli' quië gacli' tuz, tsazxön cu'li'-në' yöl-la' ba Dios, Xuzë' Xanru' Jesucristo. ⁷ Qui lë ni na', quië gac yöl-la' ba queë' Dios, gul-sí' lu na'li' tuli' yetuli' ca na' Cristo gzxi' lu në'ë ca' rë'u. ⁸ Cni ral-la' gunli', le rëpa' lbi'ili': Bidë' Jesucristo, gúclenë' bunách judío ati' cni bulu'ë lahui nac gdutë li didza' ru'ë Dios, ati' benë' ga guludxín le gzxi' lu në'ë Dios unödzjë' quequë' xuz xtau'tu'.

La'yöni didza' dxi'a bunách gza'a

⁹ Bidë' ca' Cristo quië benë' ga la'gú'u Dios yöl-la' ba nup cunacgac judío le ruhuechi' ladxë'ë lequë' Dios. Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:
 Qui lë ni na', laugac bunách gdutë yödzlyú,
 Ulu'a lahui le nacu' Li',
 Len gul-la' quiu' yöl-la' ba.

¹⁰ Ga yubl nayúj lu guich la'y, rna:

Lbi'ili', bunách gđutë yödzlyú,
Gul-dzíjilen bunách queë' Dios.

¹¹ Ga yubl nayúj ca' lu guich la'y, rna:

Gul-cu'ë Xanru' yöl-la' ba,

Yúgu'tëli' cunacli' judío.

Gul-tsíj ládxi'li' Lë',

Yúgu'tëli' zoali' gđutë yödzlyú.

¹² Lëzca' cni buzujë' lu guich Isaías le rna:

Gla' lahui Nu nabáb di'a dza queë' Isaí.

Gac blau Nu na' quië gna be'i nup cunacgac judío.

Nup ni lun löz Lë'.

¹³ Rnaba' lahuë' Dios, Nu run ga runru' löz, gunë' ga udzíjtsquili' len ga soali' dxi ladxi' le réjlë'li' Lë', len gunë' ga gac gđu ca runli' löz, le zoalen lbi'ili' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y.

¹⁴ Böchi' lza'adau'. Chnözcza' rúnteczli' le nac dxi'a len dëtsca queëli' yöl-la' rejni'i quië gac uzéjñi'li' lza'li'. ¹⁵ Na'a naca' rugu ladxi', ruzuja' queëli' lu guich ni, böcha'a, rusá'a ládxi'li' le zoa le buzá' ladxë'ë quia' Dios. ¹⁶ Qui lë ni na' runa' xchinë' Jesucristo laugac bunách cunacgac judío, len runa' lban qui didza' dxi'a queë' Dios, quië gac ugu'a lu në'ë Dios bunách cunacgac judío, nup na' gröczë' queë' Lë' Dios Bö' La'y. Lacquë' ca tu le rgu'ru' lu në'ë Dios, le rdzag ladxë'ë Lë'.

¹⁷ Na'a, le rúnlena' tsazxön Jesucristo dxin, dë lu na'a gdzag ladxa'a ca nac le nuna' lu xchinë' Dios. ¹⁸ Lëzca' rurúguida' gnia' ca nac lë na' benë' Cristo lu na'a neda', benë' ga tun ca rna xtídzë'ë Dios bunách cunacgac judío. Lë ni benë' Lë', bugunë' dxin didza' bë'a neda' len yugu' dxin bena' neda'. ¹⁹ Lu na'a neda' bugunë' dxin ca' le nacgac bë' bulu'ë lahui Lë' len yugu' yöl-la' huac

zxön benë', len yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y gzoalen neda'. Cni guc, gzu lahua' runa' lban lu yödZ Jerusalén, ati' gdu zbi'il ga rdxintë luyú Ilírico, chnuna' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Cristo. ²⁰ Bë' ladxa'a bena' lban qui didza' dxi'a ga cutu gulayöni bunách ca nac queë' Cristo. La'naru' guna' lban ga chgulayöni bunách, guna' neda' ca runë' bönni' ruguel-lë'ë lahui dxin zxön chnunë' bönni' yubl. ²¹ Ca bena' neda' nac ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

La'le'i nup nacuá' ga nutu nu ben lban queë' Lë',
Len la'yejni'i nup gatga gulayöni ca nac queë'.

Rë'nnë' Pablo tsijë' Roma

²² Qui lë ni na', zal-la' zian lzu gu'nda' guida' ga zoali', cutu guc guida'. ²³ Na'a, chbudx bena' dxin quia' yugu' latj ni, len chrë'nda' zian iz guida' ga zoali'. ²⁴ Qui lë ni na', cati' tsija' luyú España, tōda' ga zoali' lbi'ili', le runa' löz duyúa' lbi'ili', len udzíjlenda' lbi'ili'. Töd ni' huac ugu'li' neda' nöz. ²⁵ Na'a ral-la' tsija' Jerusalén, tsju'a ni' tu le gaclen nup ni' náquigac queë' Cristo. ²⁶ Cni guna', le guladzág lādxi'quë' bönni' nacu'ë luyú Macedonia len luyú Acaya, gulutubë' bi tu'nödZjë' quegac bunách yechi' dzaggac bunách queë' Cristo, nacu'ë Jerusalén. ²⁷ Guladzág lādxi'quë' bönni' cunacquë' judío glunë' lë ni. Le nactë nac tu le tal-lë'ë quegac bunách judío ni'. Chqui' bönni' cunacquë' judío tu'zi'ë xbey le nacgac queë' Dios ni'a qui le nungac bunách judío, lëzca' ral-la' lácenë' bunách judío na', lugunë' dxin le dë quequë'. ²⁸ Qui lë ni na', cati' udx udōda' lu na'gac bunách judío lë na' gulunödZjë' bönni' ni, ni'r tōda' ga zoali' lbi'ili' cati'

tsija' luyú España. ²⁹ Cati' guida' ga zoali', runa' löz gdxínlena' yúgu'tè le ruzi'ru' xbey ni'a qui didza' dxi'a queë' Cristo.

³⁰ Ni'a queë' Xanru' Jesucristo len ni'a qui yöl-la' nadxí'i ruchizië' icj ládxi'dau'ru' Dios Bö' La'y, ráta'yua' lauli', böcha'adau', ulidzli'-në' tsazxön len neda' Dios, gnábili'-në' gáclenë' neda'. ³¹ Gul-náb lahuë' Dios gunë' ga ulá' neda' lu na'quë' bönni' cuta'yejlë'ë nacu'ë luyú Judea, len gunë' ca' ga la'dzág ládxi'quë' la'zi'ë lë na' tsju'a bönni' nacquë' queë' Cristo, nacu'ë Jerusalén. ³² Gul-náb ca' lahuë', chqui' nac ca rë'nnë' Dios, gunnë' neda' latj gdxina' queëli' len yöl-la' rudziji quia', quië uzi' ládxi'lëna' lbi'ili'. ³³ Na'a rnabda'-në' Dios, Nu run ga zoaru' dxi ladxi', sóalenë' yúgu'tëli'. Ca' gac.

16

Tu'gáp Dios lza'gac bunách queë' Cristo

¹ Rgu'a-nu lu na'li' Febe, ngul zanru' da'nu Xanru'. Nacnu ngul huen dxin queë' Dios dzagnu bunách queë' Cristo lu yödz Cencrea. ² Uláz queë' Xanru' gul-sí' lu na'li'-nu ngul na', ca ral-la' lun bunách queë' Cristo. Gul-gaclen lënu, unödzejli' queënu bíti'tëz bi rquinnu. Lëcznu güclennu bunách zian, len güclennu ca' neda'.

³ Gul-gáp Dios Priscila len Aquilo, nup na' glunlen neda' tsazxön dxin queë' Jesucristo. ⁴ Chopë' ni guladödë' ga gzoa banádx latië' quië glunë' ga cugatia' neda', ati' rëpa' lequë': xclenli', len clëg neda'z, san lëzca' të'ë lequë': xclenli', yúgu'të böchi' lza'ru' nababquë' gap nacuá' bunách

queë' Cristo cunacgac judío. ⁵ Gul-gáp ca' Dios bunách queë' Cristo tu'dubë' lu yu'u lidxquë' Priscila len Aquilo na'. Gul-gáp ca' Dios Epeneto, bönni' na' nadxi'ida'. Bönni' ni gyejlë'ë Cristo zí'atël ca yúgu'të bunách luyú Acaya. ⁶ Gul-gáp Dios María, ngul na' bennu dxin zxön queë' Cristo ga ni' rudubli' lbi'ili'. ⁷ Gul-gáp Dios Andrónico len Junias, yugu' bönni' uládz quia'. Bönni' ni guladzúnlenë' neda' tsazxön lidx guia, len nadél-la'quë' latj blau ladj bönni' gbaz nasölë'ë Cristo. Lëzca' gulayejlë'ë Cristo zí'al ca neda'.

⁸ Gul-gáp Dios Amplias, bönni' na' nadxi'ida' le náquinë' queë' Xanru'. ⁹ Gul-gáp Dios Urbano, bönni' na' bénlenë' netu' tsazxön dxin queë' Jesucristo. Gul-gáp ca' Dios Estaquis, bönni' na' nadxi'ida'. ¹⁰ Gul-gáp Dios Apeles, bönni' na' nac bë' rejlë'ë Cristo. Gul-gáp ca' Dios nup nacuá' lidxë' Aristóbulo. ¹¹ Gul-gáp Dios Herodiön, bönni' uládz quia'. Gul-gáp ca' Dios nup nacuá' lidxë' Narciso, ta'yejlë'ë Xanru'. ¹² Gul-gáp Dios Trifena len Trifosa, ngul na' tunnu dxin queë' Xanru'. Gul-gáp ca' Dios Pérsida, ngul na' bennu dxin zxön queë' Xanru', ati' nadxi'iru'-nu. ¹³ Gul-gáp Dios Rufo, bönni' rö queë' Xanru'. Gul-gáp ca' Dios xnë'ë Rufo na', nacnu ca' ca xna'cza'. ¹⁴ Gul-gáp ca' Dios Asíncrito, len Flegonte, len Hermas, len Patrobas, len Hermes, lenca' yugu' böchi' lza'ru' da'quë' Xanru', nacuá'lenë' lequë'. ¹⁵ Gul-gáp ca' Dios Filólogo len Julia, len Nereo, len ngul zanë' Nereo na', lenca' Olimpás len yúgu'të böchi' lza'ru' ta'yejlë'ë Cristo, nacuá'lenë' lequë'.

¹⁶ Gul-gáp Dios lza'li', unída'li' lza'li' lu yöl-la'

nadxí'i queëli'. Tu'gapë' Dios lbi'ili' yúgu'të böchi' lza'ru' nababquë' gap nacuá' bunách queë' Cristo ni.

¹⁷ Na'a, ráta'yua' lauli', böcha'adau', gul-gún ga lac bë' nup tun ga grujli' cho pl len tun ga gchixi gníguili', le tu'sëdi le cutu rajlöz le nazëdli'. Gul-cuít ga nacuá' bunách cni ¹⁸ le cutu tun xchinë' Jesucristo. Tunë' dxin quië bi gata' quégaczë', len ta'zí' yé'inë' yugu' bönni' nöxj ladxi', tu'gunë' dxin didza' nöxj ladxi' len didza' tséjlë'ru' le cunác. ¹⁹ Rzë didza' ca na' runli' ca rna xtidzë'ë Xanru', ati' ta'yöni yúgu'të bunách. Qui lë ni na' rudzijda' ni'a qui le runli' lbi'ili'. Na'a, rë'nda' gacli' sina' gunli' le nac dxi'a, len clëg gunli' le cunác. ²⁰ Dios, Nu run ga zoaru' dxi ladxi', zi'a gunë' ga uxicjli' Satanás, tu' xöhui'. Rnaba' lahuë' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' le gaclen lbi'ili'.

²¹ Rugapbi' lbi'ili' Dios bi'i Timoteo, bi'i na' rúnlenbi' neda' tsazxön dxin. Tu'gapë' ca' lbi'ili' Dios Lucio len Jasón len Sosípater, yugu' bönni' uládz quia'.

²² Neda', Tercio, ruzuja' lu guich didza' ni ru'ë Pablo, rugapa' ca' lbi'ili' Dios, dzaguë' neda' Xanru'.

²³ Rugapë' ca' lbi'ili' Dios Gayo, bönni' ni ru'ë neda' latj zoa' lidxë', len ru'ë ca' latj tu'dúb ni yúgu'të bunách queë' Cristo. Rugapë' lbi'ili' Dios Erasto, bönni' yu'u lu në'ë dumí qui yödz ni. Rugapë' ca' lbi'ili' Dios Cuarto, böchi'ru'dau'.

²⁴ Rnabda'-në' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli' le gaclen lbi'ili'. Ca' gac.

Yöl-la' ba Dios

²⁵ Na'a, rgu'tu'-në' yöl-la' ba Dios, Nu gac gun tsutsu lbi'ili' ca nac didza' dxi'a runa' lban qui, len ca nac lban runa' ca nac queë' Jesucristo, len ca nac le bulu'ë lahui Dios qui le bgachi' queë', lë na' bucachë'ë Lë' dza ni'të ga bdxintë na'a dza. ²⁶ Na'a chbulu'ë lahui lë ni yugu' lu guich guluzujë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ca na' gnaczë' Dios, Nu zoatecz. Na'a rac lban qui laugac yúgu'të bunách quië gac la'yejlë' Cristo len lun ca rna xtidzë'ë.

²⁷ Ni'a qui le benë' Jesucristo, gactecz yöl-la' ba queë' la'z dui Dios, Nu ractërcz. Ca' gac.

Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b